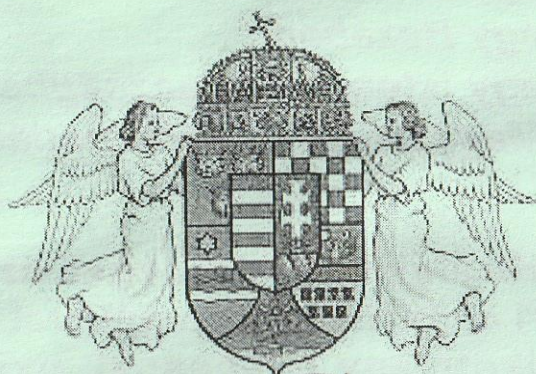

XV. évfolyam 3. szám

2019. december

MAGYAR CSENDŐR

Boldog ünnepeket!

Híven, Becsülettel, Vitézül!
A Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület
Kiadványa

***Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy Hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország Feltámadásában!
Ámen!***

**A Magyar Királyi Csendőrséget az Alkotmánybíróság 44/991 számú határozataival rehabilitálta. Törvény és alkotmány ellenesnek nyilvánította az Ideiglenes Nemzeti Kormány csendőrség feloszlására vonatkozó 1690/ 1945.M.E. rendeletét
(Magyar Közlöny 1991.VIII.28)**

PUBLICATION OF EVIDENCE INTERNATIONAL INVESTIGATION 1935 - NEMZETKÖZI RENDVÉDELMI NYILVÁNTARTÁS - 93. OLDALÁN 1935. ÉVBEN A MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐRSÉGET A KANADAI CSENDŐRSÉGGEL EGYÜTT A VILÁG LEGHATÁSOSABBAN MŰKÖDŐ BŰNÜLDÖZŐ SZERVÉNEK MINŐSÍTETTE.

HU ISSN 1786-9250

**Kiadja: A Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület
2030 Érd, Teréz u. 30.**

**Felelős szerkesztő: vitéz Ságvári Pál elnök
Postacím: 2700 Cegléd, Muskotály u. 11.
E-mail: sagvari.alez@gmail.com**

Tel/fax: 06/53-312-587

Mobil: 06/30-583-80-11

A kiadványban közöltek nem feltétlenül egyeznek a szerkesztők véleményével. Kéziratokat és fotókat a szerzők kérésére visszaküldjük. E-mailben küldött írásokat World 6 vagy újabb verzióban, képeket, rajzokat JPG formátumban kérünk. Gépíró kapacitással nem rendelkezünk, korosabb olvasóinktól fogadunk el csak gépelt kéziratokat.

A Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület honlapja: www.magyarcsendorok.hu

Számvetés

Év végéhez közeledve jó érzéssel jelenthetjük, hogy egyesületünkben a m. kir. csendőrség hagyományait, Isten áldásával 2019-ben is számos formában híven ápoltuk. A „Hadak Útján” portyázó elődeink erkölcsi örökségét, hűséges tagságunkkal, bajtársainkkal becsülettel megőriztük. Több jelentős területen újabb eredményekről számolhatunk be, vagyis csendőrség ügyében ez évben is tovább építkeztünk.

Az utóbbi elnökségi ülésünkön a végzett munkánkat részletesebben elemeztük. Ennek során kiemelkedő sikerként értékeltünk több egyesületi rendezvényt. Elsőként a februári ünnepi Csendőrnapi szervezését, megtartását említem. Ismét katonai tiszteletadással, kegyelettel emlékeztünk az 1881-1945 között békében és a háborúban hősi halált halt valamint a mártír m. kir. csendőrök emléke előtt. Felidéztek helytállásuk fontos eseményeit az első és a második világháború vérzivataráiból. A budapesti központi ünnepség mellett tiszteletbeli csendőrőrseink településeiken tartottak csendőrnapi megemlékezéseket. Ezzel is felkeltették a lakosság, ezen belül a fiatalabb nemzedékhez tartozók széles körében a csendőrség iránti érdeklődést. Bizonyosságként többen jelezték, kérelmezik felvételüket a Magyar Csendőr Bajtársi Egyesületbe.

Szintén kiemelkedően eredményesnek értékeltük a budapesti Szent István Nap ünnepi eseményein történt részvételünket. Főleg a Duna Televízió külföldre is sugárzott adásai kapcsán, még Kanadából és az USA-ból is gratuláltak nekünk csendőr díszalegységünk példás szerepléséért. Ismételten hangsúlyozzuk, részvételünkkel nem magunkat

reklámozzuk. Mindenek előtt a m. kir. csendőrséget képviseljük a nyilvánosság előtt, az állami, egyházi, katonai, önkormányzati rendezvényeken, ahonnan barátságos meghívást kapunk. Vagyis ahol szívesen látják a m. kir. Csendőrség mai utódait!

Számunkra nagy megtiszteltetés, hogy a nevezetes ünnepen (augusztus 20) a m. kir. csendőrség hagyományait sikeresen ápolhatjuk. Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye titkársága az ünnepség utáni napokban a neten köszönték meg részvételünket, egyúttal szeretettel meghívtak minket a 2020. évi Szent István Napi ünnepségre. A szívélyes meghívásuk erkölcsi értéket tovább növelheti ha azt is tudjuk, hogy vannak olyan hagyományokhoz köthető, melldöngetésükről elhíresült szervezetek melyek évek óta méltatlan viselkedésük miatt nem vehetnek részt a Szent István Napi egyházi ünnepségen. Sem a szentmisén sem a Szent Jobb Körmeneten!

Kapcsolataink új színfoltjaként említhetem az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark (ÓNTE) vezetésével való gyümölcsöző együttműködésünk erősödését. Évek óta kölcsönösen támogatjuk egymás munkáját, törekvéseit. Egyesületünk részéről az anyagi és tárgyi eszközökön túl a tervezett új csendőrlaktanya építését tagságunk jelentős összegű adományokkal támogatja. Kertész Péter igazgató úr lapzártta előtt arról is tájékoztatott, hogy az ÓNTE új kiadványaival, (Vincze Gábor, Csendőrsorsok 1945 után) valamint rendezvényeinkhez helységek biztosításával, továbbá a m. kir. csendőrség és egyesületünk további népszerűsítésével segítik munkánkat.

Év végi számvetésünkben a teljesség nélkül szerepelnek azok a jól szervezett rendezvények is mint az április 27-én Püspökladányban megtartott centenáriumi emléknap. Ugyanis száz éve a „Lenin Fiuk” a településen, bosszúból csendőröket végeztek ki. Az 1919-es vörösteror áldozataira a római katolikus templomban majd a meggyilkolt csendőrök emlékhelyén katonai tisztelet adással, csendőr díszőrséggel, koszorúzással emlékeztünk. Szintén száz éve, a vörös terroristák embertelen kegyetlenséggel halálra kínozták Fery Oszkár csendőraltábornagyot és tisztársait. Elnökségünk ismét katonai tiszteletadással és kegyelettel emlékezett a mártír halált halt csendőr tisztekre. A megemlékezés során koszorút helyeztünk el a budai Kiss János altábornagy utcában lévő emlékhelyen.

Ide soroljuk azokat a példás kezdeményezéseket és egyesületi rendezvényeket is amelyek a csendőrségi hagyományainkhoz köthetőek. Mint például 2019. június 8-án a székelyek szent hegyén, a madarasi Hargitán, tb. csendőr bajtársaink és több száz érdeklődő részvétele mellett a m. kir. Csendőrség emlékére elhelyezett díszes kivitelű emléktábla avatása is.

A dicsőséges 1956-os forradalom és szabadságharc emlékére október 22-én a rákoskeresztúri új köztemető 300-301-es parcelláknál kegyelettel emlékeztünk 1956 hőseire és áldozataira. Az elnöki megnyitó után elénekeltük a himnuszot és a csendőr indulót. Emlékező beszédében dr. Gulyás István bajtársunk, az elnökség tagja felidézte 56-os forradalmat követő kádári diktatúra során átélt személyes emlékeit. Az emlékhelyen elhelyeztük a MCSBE díszes koszorúját. Ezen a kegyeleti rendezvényünkön is bajtársaink közül többen csendőr egyenruhában vettek részt, álltak díszőrséget, 56 emléke előtt tisztelegve.

Rendhagyó eseményként arról is, beszámolunk, hogy ez évben a Honvédelmi Minisztérium részéről a BEOSZ-on keresztül meghirdetett pályázatra jelentkeztünk. Ennek kapcsán a 2019. évi rendezvényekre és az alapszabályban rögzített alaptevékenységhez kapcsolódó programok (csendőr hagyományápolás) pénzügyi támogatására több százezer forintot nyertünk. A pályázaton elnyert pénzekről a megadott határidőn belül pontosan elszámoltunk. Ez úton is köszönetét mondunk a kedvező elbírálásáért, és az elnyert összeg bankszámlánkra történt átutalásért, a felhasználás elfogadásáért.

Számvetésünk során itt is megemlékeztünk a Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület életének jelentős eseményeire. A megalakulásunktól napjainkig elvégzett szolgálatunkra, amivel föl vállaltuk a m. kir. Csendőrség hazai képviseletét, ügyének törvény adta lehetőségeken belül végezhető folytatását. A sikereink mellett természetesen adódtak szervezeti, személyi gondok, problémák is. Ezeket az alaptevékenységünk veszélyeztetése nélkül folyamatosan kezelni tudtuk, tudjuk.

Munkánk szilárd alapjait húsz éve, 1999-ben raktuk le. Többek között vitéz Kiss Gábor csendőrfőhadnagy bajtárssal kezdeményeztük a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetség-hez (BEOSZ) történő csatlakozásunkat a balatonkenesei Katona Nemzedéki Találkozón. Ez alkalommal is tisztelettel emlékezem Dr. Simon Sándor altábornagy úrra a BEOSZ akkori elnökére aki a csendőrség érdemeit elismerve ajánlotta tagfelvételünket az akkori szavazásra jogosult BEOSZ küldött gyűlés résztvevőinek.

Csendőrséghez köthető szervezetünk megalakítását és működését egykor abban az országban kezdeményeztük ahol közel fél évszázadon át az agy mosás alá kényszerített és megfélemlített magyar társadalmat minden formában a m. kir. Csendőrség „népellenes bűneivel” és „fasiszta rémtetteivel” riogatták. Hála Istennek nagyon sokan voltak és vannak akik nem dőltek be a Testület lejáratására napjainkig tartó hazaáruló, hazug propagandának. Megőrizték józan ítélő képességüket. Ezért is jó szívvel, bajtársi tisztelettel emlékezem mind azokra akik a kezdettől, egyesületünk megalakulásától segítettek, napjainkban egyesületünk hűséges tagjaként, tiszteletbeli csendőrként önzetlenül szolgálják a m. kir. Csendőrség ügyét.

Kedves Bajtársaim, Tisztelt Olvasónk!

Engedjék meg, hogy a közelgő ünnepek alkalmából elnökségünk nevében, hűséges tagságunknak, támogatóinknak és szeretteiknek áldott, békés karácsonyi ünnepeket, az Új Esztendőben jó egészséget, sok boldogságot és sikereket kívánjak bajtársi, baráti tisztelettel, szeretettel!

Isten áldja a Magyar Királyi Csendőrség emlékét!

Híven, becsülettel, vitézül a Hazáért!

vitéz Ságvári Pál

Emlékezzünk Csendőr hőseinkre, hősi halált haltak a hazáért!

Albert Antal őrmester a tatárhavas szorosi őrs parancsnoka a románokkal vívott harcban 1916 október 24.-én Sósmező körül hősi halált halt.

Dékány Benedek őrmestert a ráckevei őrs parancsnokát ellenforradalmi tevékenysége miatt a vörös terroristák Ráckevén 1919. június 29.-én meggyilkolták.

Forgó Gyula 1944 október 7.-én, Sarudi László zászlós október 11.-én a vereckei szorosban szovjetek elleni harcok során hősi halált haltak.

Dr. Gönczi László főhadnagy 1944. október 26.-án szülővárosa Nyíregyháza visszafoglalásánál hősi halált halt.

Pető János főtörzsőrmester és Vágvölgyi Károly őrmester 1944. október 15.-én Huszt mellett partizánok ellen vívott harcban hősi halált haltak.

Bereczki Dávid feldebrői őrsbeli főtörzsőrmestert egy elfogandó kommunista 1919. augusztus 13.-án Feldebrőn agyonlőtte.

Csibi Zsigmond boicai őrsbeli csendőr őrmestert a románokkal harcolva Zöldesnél 1919. április 16.-án elesett.

Göllén József rudolftelepi őrsbeli alőrmestert a vörösök 1919. május 23.-án Rudolftelepen megölték.

Édes László monostorszegi őrsbeli csendőr az oroszokkal vívott harcok során Galíciában 1914 őszén elesett.

Mózer János dobozi őrsbeli csendőrt a románok 1919. április 25.-én Dobozon agyonlőtték.

Kátai Lajos főtörzsőrmester 1943. január 13.-án a szovjetek elleni harcok során mint tábori csendőr hősi halált halt.

Keszericze Vendel miksavári őrsbeli próbacsendőrt Horvátországból beözönlött fosztogatók 1918 november 13.-án megölték.

Sándor József hadnagy a Csíkszeredái szakasz parancsnoka, az oroszokkal Trnownál vívott harcban 1914. december 18.-án Podgoruki mellett elesett.

Támadás József csopoti őrsbeli próbacsendőr az oroszokkal vívott harcban 1914. októberben Rudnik mellett elesett.

Áldott legyen emlékük!

Kitüntetések adományozása

A Kormányzó Úr Ő Főméltósága legfelsőbb elhatározásával a Délbácska-i kommunista lázadás leverése alkalmával tanúsított önfeláldozó magatartásáért adományozni méltóztatott: a Magyar Ezüst Érdemkeresztet a hadiszalagon: a kötelességteljesítés közben életét vesztett: Nagy Lajos tiszthelyettesnek. Szappanos Károly, Takács Ferenc csendőröknek és Gál Gyula próbacsendőrnek. Az ugyanezen alkalommal kifejtett kiválóan eredményes teljesítményeikért: a Magyar Ezüst Érdemkeresztet a hadiszalagon: Czéli János alhadnagynak, Kocsis András és Ökrös Vince tiszthelyetteseknek; a Magyar Ezüst Érdemérmét a hadiszalagon: Illés István, Juhász István alhadnagyoknak, Bárdos János, Rakó Sándor tiszthelyetteseknek, Halász József törzsőrmesternek, Fehér Sándor, Kelemen István őrmestereknek, Herceg Vince, Kovács Gyula, Darida István, Farkas Gáspár, Görög Albert, Jancsár Antal csendőröknek és Pusztai Bertalan próbacsendőrnek; a Magyar Bronz Érdemkeresztet a hadiszalagon: Szász István, Somosi Ferenc, Demeter Mihály törzsőrmestereknek, Gajda Lőrinc, Joó Lajos és Marticsék Pál próbacsendőröknek; a Magyar Bronz Érdemérmét a hadiszalagon: Balogh István, Horváth Géza, Dombóvári József, Rózsahegyi János őrmestereknek, Körmendi Ferenc, Bárdos Ferenc, Fehérvári József és Király Lajos csendőröknek.

Forrás: Csendőrségi Lapok 1942.

Néhány szó karácsonyról

I.

Írta: CSORDÁS ANDRÁS alhadnagy

Mint ahogy az áldott tavasz jöttén megmozdul a föld méhében a halottnak hitt élet, úgy mozdul meg Szent Karácsony jöttén az emberi szívek mélyén szunnyadó Jóság is, hogy utat kérjen magának ki, a többi ember felé. Mert hogy még a legelvetemültebb ember szíve mélyén is ott rejtőzik legalább egy paránya ennek a Jóságnak, az már számtalanszor bebizonyosodott. Csak meg kell találni a módját, hogyan lehet azt onnan kicsalogatni. Éppen ebben van a karácsonyi gondolat és a Karácsonykor testet öltött Szeretet gyönyörű nagysága és ereje, hogy ilyenkor az a bizonyos rejtett Jóság minden szív mélyéből kiutat kívánva, mintegy kölcsönhatásként olyan szívekből is előtör, ahol egyébként bizony jó mélyen el van temetve ...

Sokszor maga az élet mutat rá, hogy mennyire nem pusztában elhangzott szózat volt közel két évezreddel ezelőtt, az első Karácsonykor a betlehemi mezők felett az Úr angyalainak égi szózata: „Békesség földön az embereknek!”

Ha az ember 35 évet, - életének javát, - testületünkben tölti, módjában van látni, hallani és megélni sok olyan dolgot, aminek emléke végigkíséri egész életén. Nekem is van egy ilyen karácsonyi élményem, amit soha sem felejthetek el és ami fényes bizonyítéka azoknak, amiket előbb elmondottam.

1906. év Karácsonyán történt. Próbacsendőr voltam a Szepes megyei káposztafalvai őrsön, ahol mindössze négyen voltunk. Az volt a terv, hogy legalább Karácsony első napját odahaza töltjük, ha lehet. Ezért az őrsparancsnokunk egy csendőrrel már a Szent estét megelőző éjjelen rendes szolgálatba indult, az otthon maradt egy idősebb, már nős csendőr címzetes őrsvezetőnek pedig meghagyta, hogy velem a Szent estén délután 6 órától másnap hajnali 3 óráig

nelyi ügyeletre menjen. Erre azért volt szükség, mert ott az a népszokás, hogy legénysorban levő suhancok járják a falut, mint betlehemesek és mert a legtöbb háznál étellel, itallal vendégük meg őket, és mikor útjuknak végére érnek, bizony már a legtöbbjük jócskán kaptos. Ilyen állapotban aztán kötekednek, verekednek, sőt előfordult, hogy már az éjféli misét is megzavarták.

Nem várhattuk be azonban az előírt időt, mert már délelőtt 11 órakor bejött hozzánk a szomszéd Bethlenfaluból a zsidó szatócs és korcsmáros avval a panasszal, hogy előző éjjelen ismeretlen tettesek betörtek hozzá az üzletbe, onnan élelmiszereket, ital- és ruhaneműeket, valamint a kis kézipénztár 8 korona körüli aprópénz készletét elvitték.

Eltérően a kapott parancstól, Radics Pál csendőr címzetes őrsvezető - így hívták az otthon maradt idős nő csendőrt - azonnal szolgálatba vezényelte magát velem a betöréses lopás nyomozására.

Nem szándékozom itt egy betöréses lopás nyomozását részletesen leírni, csak annyit említek meg, hogy estefelé már meg volt a gyanúsítottunk, sőt őrizetbe is vettük, hogy a nyomozást vele lefolytassuk.

A gyanúsítottat azonban kissé részletesebben kell bemutatnom. Mintegy kéthetes korában találták Káposztafalva határában. Hogy kik voltak apja, anyja, sohasem sikerült megállapítani. A község egy Glavács nevű szegény napszámos-családhoz adta ki gondozásra, meg is kereszteltette és beanyakönyveztette Glavács Péterkének. A község ugyan egyszer-máskor juttatott is valamit Glavácséknak a gyermek tartásáért, de bíz azt ennek dacára is inkább csak a jó Isten nevelte, mint Glavácsék. A gyermek sokkal több verést kapott, mint ételt és szinte nem is számították az emberek közé, hanem amolyan háziállatként kezelték. Nem is állta sokáig a dicsőséget, 9 éves korában elkóborolt és nem is került vissza, csak 16 éves korában, akkor is a lőcsei fogházból toloncolták „haza” Káposztafalvára, már mint lopásért büntetett előéletű egyént.

Azután hol itt, hol ott dolgoztatott valamit amiért elelmet kapott, meg szállást, istállóban, padláson, csűrben, mikor, hol, az időjárás szerint. Időközönként aztán el-eltűnt Káposztafalváról és a legtöbb esetben hol egyik, hol másik büntetőintézetből toloncolták vissza. Amikor mi az említett esetben nyomoztunk vele, már 46 éves volt, szinte elvadult, torzonborz külsejű, összetört, öreg ember. Akkor éppen egy félig-meddig koldus sorsban élő családnál húzódott meg a község szélén, a cigányok szomszédságában, egy kis sárputriban élő 3 gyermekes családnál. Nyomozásunk során persze tagadott mindent és éppen azért jártunk vele az őrszállomás székhelyén, hogy alibit igazoljon.

Már este 8 óra felé járt az idő, a 28 fokos hidegben fáztunk is, éhesek is voltunk, ezért a járőrvezetőm úgy intézkedett, hogy elmegyünk az ő lakására, velünk jönnek a bizalmiak is, visszük a foglyot is magukkal, ott megvacsorázunk és csak azután folytatjuk munkánkat.

Radicséknál már ekkor be volt fejezve a karácsonyi előkészület. A karácsonyfa fel volt díszítve, Radicsék 2 éves kis fiacskája ott tipegett-topogott alatta, lelkesedő örömeiben azt sem tudva, hogy mire nézzen a neki még szokatlan nagy fényességben. Az asszony ugyan nem számított vendégekre, de nem jött zavarba, mert hiszen akkor még volt minden bőségesen. Egy-kettőre terítve volt és már is előttünk párolgott a meleg, ízes ünnepi vacsora.

A fogoly a kályha közelében ült és ott melengette a hiányos öltözete miatt is meggémberedett testét.

Egyszerre csak azt vettük észre, hogy Radicsné még egy nagy tányér párolgó ételt hoz be és azt evőeszközökkel együtt odaadja a fogolynak, hogy ő is egyen. Az elfogadta ugyan az ételt, de ölébe téve, tétován tekintgetett szét és nem nyúlt hozzá. Radicsné ekkor szép szelíden csak ennyit mondott neki; „No hát egyen, Péter!”

A mi foglyunk hozzá is fogott ugyan az evéshez, de csak úgy csipegette, foghegyről eszegetett, majd pedig mindnyájunk nagy meglepetésére egyszerre csak görcsözökogásban tört ki. El nem tudtuk képzelni, mi baja lehet. Radics csitította, faggatta, de az nem szólt semmit, csak sírt, sírt keservesen. Nagy sokára tért csak magához és ekkor felkelt, odajött az asztalhoz, Radicsné előtt térdre rogyott és a köténye szélét akarta megcsókolni.

Nagy nehezen magához térítettük, visszaültettük helyére. Ekkor aztán hozzáfogott és mohón evett mindaddig, amíg csak jól nem lakott. Mi csak hagytuk és csak mikor már megvacsorázott, akkor kérdeztük, hogy mi baja volt, miért sírt? Erre ő is felmelegedett és elkezdett beszélni.

Elmondta élete történetét. Elmondta, hogy ő már megöregedett, de vele még soha senki ilyen szíves, szeretetteljes hangon nem beszélt, mint Radicsné. Őt még soha senki a keresztnévén szíves szóval nem szólította, senki sem adott neki jó szívvel enni. Mennyire más lehetett volna az ő egész élete, ha csak egyszer is egy kis önzetlen szeretettel közeledett volna feléje valaki. De mindig és mindenhol csak ártalmas féregnek tekintették és eszerint bántak is vele. Itt most legalább azt érzi, hogy őt is embernek számítják. Ő ugyan soha templomban nem volt, imádkozni senki sem tanította és nem is tudott, nem igen hitte soha, hogy van Isten, aki a legelesettebb embert is szereti és gondot visel reá, most fogadalmat tett, hogy ezentúl másként lesz. Bármily mostoha lesz is a sorsa, megtanul imádkozni, el fog járni a templomba. Javulásának első jeleként ott mindjárt beismerte, hogy ő követte el a betöréses lopást és azt is elmondta, hogy a bűnjelek hol vannak, ahol azokat meg is találtuk. Amíg beszélt, látszott rajta a nagy lelki megkönnyebbülés és torzonborz arca szinte fokról-fokra szelídült emberi formába.

Amikor a fogoly befejezte elbeszélését, szinte egyszerre állottunk fel az asztaltól valamennyien, akik ott ültünk. Radicsné fennhangon imádkozni kezdett, majd pedig mindnyájan elkezdtuk énekelni a gyönyörű karácsonyi dicséretet:

„Dicsőség magasságban az Istennek!”

Így esett, hogy a Karácsony szeretetétől fűtött hangulatban néhány egyszerű, minden emberi számítástól mentesen ejtett szíves szó felszínre hozta az igazán legeldurvultabbnak mondható lelkű ember szíve mélyéből is az ott szunnyadozó Jóságot és így bizonyosodott be ezúttal is, hogy ez a jóság ott van mindenki szívében, néhol már a felszínen, néhol csak nagyon rejtetten és csak a módot kell megtalálni, hogy felszínre jöhessen.

II.

Írta: TÖRÖK BERTALAN őrmester

A fák zord téli díszbe öltöztek. A laktanyában nyüzsgött az újonc legénység, lázasan készülődtek a karácsonyi szabadságra. Kezükből a szabadságos igazolvány, szívük tele örömmel, arcuk pedig mosollyal, lelkük gondolatban otthon járt, látták édesanyjukat örömkönnyes szemekkel, amikor az, szíve minden melegével keblére ölelve fogadja a szülői hajlékba karácsonyi szabadságra érkező katona fiúkat.

Mint alig 17 éves, fiatal, újonc katona, én is szerettem volna a szülői hajlékban tölteni a karácsonyi szent estét, érezni a szülői szív meleg szeretetét és gyönyörködni az angyalhajjal díszített karácsonyfában. De még ennél is jobban szerettem volna megmutatni, hogy nem nevelt az édesanyám hiába. Sajnos, az én számomra mindez csak álom volt és az is maradt. Egyedüli vigaszom csak az volt, hogy Karácsony estéjén - a többi újonc bajtársaimat megelőzve - őrszolgálatba kerültem mégpedig laktanyaőrségre, ami az újonc katona szemében kitüntetés!

Néhezen vártam azt a pillanatot, hogy örömeimet elfoglalhassam. Felállításom után büszke öntudattal, feszes és katonás lépésekkel, mozgási körletemen fel s alá járva azon tűnődtem, hogy ha most újonc társaim megláthatnának, talán jobban irigyelnének, mint én őket, amikor szabadságra mentek. Amikor úgy éreztem, hogy én vagyok a világ legboldogabb embere és mikor a közeli házakból jól hallottam az éneket: „Az Istennek szent angyala...” akkor valami különös, fájó érzés vett rajtam erőt. Megállottam, elgondolkoztam! Éppen ekkor a laktanya előtt két csendőr haladt el, egy polgári egyént kísértek, ma sem tudom hová. Én a járőr tagjait kemény vigyázz-állás elfoglalása után, tisztelegve üdvözöltem, de azok még felém sem néztek, a tisztelgésemet sem fogadták, csak határozott kemény lépésekkel haladtak tovább, mindig maguk elé nézve. Kakastollukat, mely úgy lengett a kalapjuk mellett, mint a legszebben díszített karácsonyfán az angyalhaj, - belepte a hideg zúzmara, öltözetükön, felszerelésükön és határozott, büszke magatartásukon mélyen elmerengve, az a gondolatom támadt, hogy ha én ilyen csendőr lehetnék, meg sokkal nagyobb büszkeséggel teljesíteném a szolgálatomat, mint az ottani őrhelyemen. Így telt az első katonai karácsonyom az 1925. évben.

A mai karácsonyi szent estén - ha a szolgálat engedi, - már meleg családi hajlékban, egy megértő és minden, eddig nélkülözött szülői szeretetet pótolni akaró és tudó, igazi hitvestárral együtt töltve, a karácsonyfa alatt térdre hullva köszönhetem meg a Mindenhatónak, hogy testületünk kebelén belül ezt is megengedte érni.

1940-ben történt. Karácsony volt.

Fázósan húzta össze magán vékony és szakadozott kabátját, sokat és aprókat lépett, hogy ezzel is elűzze a hidegséget agyonfázott kis testéből. Szemét ijedten fúrta a sötétbe, hogy nem lát-e valami világosságot, ahová betérhetne. Világosság sehol nem volt... Ő csak ment s már nem is húzta magán össze a rossz kabátot. Már fáradságot és hideget sem érzett, öntudatának utolsó szikrája élt csak benne, mikor egy útszéli Krisztus-keresztnél megállott, kezeit összekulcsolva, vágyakozón tekintett fel a Megváltóra.

Valami odaszegezte. Nem tudott megmozdulni, csak nézte... nézte a fakeresztet... Többre nem emlékezett. Azt már nem tudta, hogy ekkor már összeesett, benne már csak a mindent feledtető álmom élt, amely jólesően ringatta el fáradt kis testét. S a hó tovább hullott és mint egy gondos anya, könnyű habfehér pelyhével betakarta gyermekét, hogy ne fázzon ...

Lépteink alatt megcsikordult a hó, sietve igyekeztünk, hogy minél előbb a pihenőre érjünk. Nem zavartuk egymás gondolatát, mintha megéreztük volna, hogy karácsony szent napját gondolatban - már is - otthon töltjük. Ebbe annyira beleéltem magam, hogy szinte már egész kicsinynek láttam magam, amint otthon a karácsonyfa mellett állok és nézem a sok ajándékot s közben biztatnak, hogy a Megváltó születésének az énekét énekeljem.

Gondolatvilágomból felébresztett fiatalabb bajtársam megjegyzése, aki kedvetlen volt, mert a karácsonyt nem tölthette odahaza. Hány karácsony lesz még így... Már éppen szólni akartam erre valamit, mikor egy útszéli keresztnél, mely mellett sokszor elmentünk, szemem valami szokatlant látott, mely máskor nem volt ott. Menjünk oda, nézzük meg, mi az ott a keresztnél? Közelebbről nézve, mintha valami rongycsomó lett volna. A havat lesepertem róla és kezem egy

Jeghűdég kis arcát simított meg. Szinte beleborzongtam. Amint az arcára nézek, látom, hogy ajka körül a hó nem marad meg, hanem elolvad s ez az életnek a jele! Dörzsölni kezdtem hóval. Vigyük a pihenőre, - mondtam - s majd meglátjuk, - hogy mit fogunk vele csinálni. Felemeltem és magamhoz szorítottam s amint kicsiny teste karjaimat melegítette, valami felszabadult bennem, amit nem lehet megnevezni. A torkom összeszorult és szótlánul vittem a pihenőig, mely már nem volt messze. Ott begyújtottunk és teát készítettem a kis védencemnek s ekkor már elhatároztam, hogy gondját fogom viselni.

A teát szájába erőszakoltam s erre kinyitotta szemét és csodálkozva tekintett szét, hogy hol van s a szeme, mintha azt mondta volna, hogy miért nem hagytak kint a keresztnél, miért nem hagytuk nyugodni, miért zavartuk, amikor éppen a vágya teljesedett volna be... Kérdéseket tettünk hozzá, de nem tudott még szólni.

Szája sírásra görbült, de azért elmotyogta, hogy Nagy Pista a neve. Apukád, anyukád hol van? Hol lattok? Hová igyekeztél? Egyszerre szerettem volna tőle mindent megtudni, mert most már egészen magaménak tekintettem. A szívem összeszorult, amikor azt mondta, hogy senkije sincs és szája reszketni kezdett.

Annyit tudtam belőle kivenni, hogy a városban egy szegény családnál hagyta az apja, aki elment munkába. Elindult megkeresni s így jutott a kereszthez és így találtunk rá. Később tudtuk meg, hogy az apja - akkor már nem élt, a munkánál szerencsétlenül járt...

Gondolataim száguldoztak, hogy mit is kellene vele tenni. Eszembe jutott, hogy a faluban egy asszony van, akinek a fiacskája nemrégén halt meg, gondoltam, hátha ő befogadja. Elvittük hozzá s határtalan volt az öröme, mert szinte... szinte a kisfiát vélte benne felismerni.

Az asszony a belső szobából elővarázsolt egy feldiszitett karácsonyfát, melyet az ő kis fiának készített, azért, hogy mellé tudja képzelni kicsiny gyermekét, amint a Megváltó születésének dicsőségét énekli. - El tudnád énekelni a karácsonyi éneket, Pista? - kérdezte az asszony.

Pista bátortalanul kezdte meg: „Mennyből az angyal...”

Most már bizalommal nézett körül Pista. Nem is gondolta, hogy bennem milyen érzéseket ébresztett! Elfelejtettem a fáradságot, elfelejtettem azt, hogy karácsony szent estéjén kellett szolgálatba, mennem s úgy éreztem, hogy senkinek sem lehetett teljesebb karácsonya, mint nekem.

Boldog voltam, hogy nekem jutott osztályrészül az élet útján elindítani egy emberpalántát. Abban a tudatban mentem haza, hogy karácsonyi szolgálatomat nemes cselekedettel fejezhettem be...

IV.

Írta: MATHÉ JENŐ próbacsendőr

Második karácsony ez, amelyet drága szüleim nélkül kell eltöltenem, mert határ választ el minket, mert idegenek bitorolják még ott a magyar örökséget.

Hideg havas, esős idő van, s mi a járőrvezetőmmel künn portyázunk a határon. Tőlünk alig száz méterre, hegyes szuronyok csillognak a sötét estében, idegen határőrök néznek kutatva ránk. Csöndesen lépkedünk egymás mellett a havas úton, lent a mélységben a város lámpái csillognak. Féltő szeretettel nézek le a városra, ahol most békés élet folyik, eltűntek az idegen feliratok, elhalkult az idegen muzsika, s munkás magyar kezek dolgoznak, építik a magyar jövőt újabb ezer esztendőre.

Fönn a hegyoldalon havasi pásztorkürt síró hangját hordja a szél, keresi a szétszórt nyáját, s talán ő is a városra gondol, ahová régebben elhordta a tejet, s ahová többé nem mehet. Odaát a hegyoldalon még más élet folyik, gyász és félelem üli meg a szíveket, s itt lent a város boldogan készül a szabad karácsonyt megünnepelni.

Puskám hideg vasát szorongatom a kezemben, azt a puskát, amelyet a magyar haza adott a kezembe azért, hogy ha kell, vele együtt harcoljak a nemzetért. De ez a puska egyúttal barátom is, mert eszembe jut mindig, amikor kezembe veszem, apám búcsúszava, amikor utoljára vettem kezembe meleg, dolgos kezét, s amikor azt mondta: „Menj fiam s mint katona, gyere vissza puskával a kezedben, s szabadsággal a szívedben!”

Ezért megyek Édesapám!

Eszembe jut drága városom, szülőföldem, ahol még nincs, aki a katona sírokra fenyőkoszorút helyezzen, s ahol Árpád szobra ledöntve, felrobbantva fekszik, ahol a régi magyar csendőrlaktanyát széles kaszárnya udvarra építették. Eszembe jut a százéves gimnázium a régi tanárokkal, iskolatársaim, akik szerteszéledtek, a régi bástyák, ahol annyit játszadoztunk, a kaszárnya, ahol nagyapám, mint magyar katona szolgált s ahol én, mint idegen katona kellett letöltsék nehéz másfél évet.

Ügy szeretnék most legalább egy percre otthon lenni, benézni a világos szobába láthatatlanul, elnézném, amikor Édesanyám régimódi csipkéket horgol, s Apám újságot olvas, szeretném magamhoz ölelni őket karácsony ünnepén, csak egy pillanatra, amíg a fülükbe súgnám, hogy már nincs sok hátra, legyetek türelemmel és eljő a feltámadás.

Aztán végig járni a régi utcákat, föl a Csiga-hegyig, ki a rétig, föl a nagykőhavasra, ahonnan végig lehet látni az egész odamaradt, még gyászoló síkon, hegyen...

... Hideg metsző szél fúj a határ felől, feltúrjuk a gallérjainkat, s a kakastoll repdes a szélben...

Mikor e sorokat írom, önkéntelenül is az elmúlt karácsonyra gondolok, mely első volt fiatal csendőri életemben. Az Isten kegyelméből én is részesülhettem abban a kivételes kitüntetésben, hogy szép Erdélyünk felszabadulásakor ott lehettem a bevonulók között és így megérhettem azt is, hogy a Hargita alján egy kis székely faluban ünnepelhettem meg e szép ünnepet. Új volt ez nekem, mert azelőtt sohasem voltam távol a szülői ház melegétől és féltem, hogy a szülői ház melege nélkül hideg és csupán formásági ünnepem lesz a karácsony. Mentségem legyen, hogy első karácsonyom volt a még amúgy is fiatal csendőr életemben. És mi történt? Csalódtam. Ez a csalódás azonban kellemes volt és talán egyik legkellemesebb emléke marad életemnek.

Karácsony hetében szép parancs jött az osztályparancsnok Úrtól: Minden őrs szerény kis karácsonyfát állítson az ünnepre. Állítottunk. Karácsony szombatja estéjén hozzá fogtunk négy fiatal bajtárs a feldíszítéshez. Míg a gyertyákat és a többi díszítést raktuk a kis karácsonyfára, amely a csíki fenyveseknek egyik sarja volt, valami soha nem érzett édes érzés járta át szívemet. Óh, Istenem, hát nem álom ez? Csíkországban, a székelyek között, én mint magyar csendőr karácsony ünnepre készülhetek? Elvonult lelki szemeim előtt gyermekkorom, levente éveim, melynek keretében egy szép verset szavaltam az egyik március

15-én, Erdélyország-ról. Szavalatom után egy csendőr lépett hozzám és kezemet megszorítva, megdicsért versemért és azt mondta, hogy ha minden magyar így gondolkozik és érez, akkor nem sokáig könnyeznek már a csíki székelyek. Olyan jól esett akkor ez és akkor érlelődött meg bennem az a gondolat, hogy ha elérem azt az időt, csendőr leszek. Álom volt ez akkor. Álom, mely valósággá lett.

Ez mind akkor jutott eszembe, mikor azt a kis karácsonyfát díszítettük. Bajtársaimnak is hasonló gondolataik lehettek, mert nem szólt senki, csak hallgattunk. Kész lett a karácsonyfánk, melyet a szeretet indított el az előljárók részéről és szeretet vette körül az őrsön az alárendeltek által. Állottunk a kis karácsonyfa előtt. Őrsparancsnokom egy kis beszédet mondott. Beszélt a karácsony Szent ünnepéről. Beszélt Erdélyről, ahol a felszabadulás után első ízben ünnepeljük ezt. Megemlékezett Erdélynek a háború utáni megpróbáltatásáról, a sokat szenvedett és hősi halált halt bajtársakról, mert hiszen ő is erdélyi volt és ott szolgait akkor. Szavai után elfordultam és egy feltörni készülő könnyet töröltem ki szememből, mert egy csendőr ugyebár mégsem könnyezhet?

Boldogok voltunk azon az estén valamennyien az őrsön és éreztük, hogy a Szent estén az Isten jelen volt a mi kis karácsonyi ünnepünkön és a mi számunkra is megszületett a világ megváltója: Krisztus.

Forrás: Csendőrségi Lapok, 1943. december

A mi karácsonyunk

Mire kiérkezik lapunknak ez az év végi száma a Kárpátok ölen szunnyadó falvak csendőrlaktanyáiba és Ukrajna havas rónáin vigyázó bajtársaink szállásaira, megkondulnak a karácsonyi harangok, hogy hirdessék az emberi élet értelmét: a szeretetet, a kötelességtudást és az önfeláldozást. Annak a lelkiületnek mindenhatóságát, melyet hozott az embernek a két évezred messzeségében megszületett Megváltó.

Azóta minden karácsony a szeretet újjászületése és izmosodása, hogy a gyenge ember megtalálhassa az élet koronájához vezető utat.

Minden karácsony egy közbeeső állomás ezen az úton s aki úgy használja fel ezeket a megállásokat, ahogyan kell, az mindig újabb és nagyobb erőt merít belőlük a szeretet harcához: az önként vállalt kereszthordozáshoz, a másokért éléshez. Ez pedig a csendőri élet parancsolata is.

A karácsonyi harangok ezt hirdetik nekünk, csendőröknek, akik a szentestén is készen állunk arra, hogy ott hagyjuk a családi kört, az otthon meghitt melegét, az őrsbeli bajtársakat, a karácsonyfa fényét s nekivágjunk a karácsonyi éjszakának. Hogy melyikünkre kerül a sor, nem tudjuk, de akármelyikre is, mi tudjuk és valljuk azzal, Aki mindnyájunkért született, hogy a szeretet, a vigyázás, a másokért élés útján nincs önös érdek, nincs" kényelmeskedés.

A csendőrhöz legközelebb álló ünnep a karácsony, akár megadatik neki, hogy testben is ünnepelhessen, akár nem. A lelki felemelkedésben, a lélek ujjongásában meg nem akadályozhatja őt semmi. Odakint az erdei ösvények mélyén s a tanyak csendes világában még magasabban szárnyal a lélek és mélyebben szánt a gondolat, mint az otthon kényelmében. Könnyebb a számonkérés és a számot- adás a csillagok pislogó fényénél, mint a villanylámpa fényárjában, üdítőbb az elmélyülés a karácsonyéji őrjáratok úttalan útjain, mint a házak falai között.

Karácsony estei egyek vagyunk ezekkel a bajtársakkal, akik kint ünnepelnek a csillagos ég alatt, vagy a havat hozó felhők Sötétjében. És egyek vagyunk mind-mind azokkal, akik messze a hazától • csak gondolatban szállhatnak közénk a szent este, mert ott kell vigyázniok, hogy állhasson a kereszt, melegíthessen a szeretet s meggyulladhassanak itthon a karácsonyfák gyertyái.

De akárhol is érjen a karácsony, a számadás nem maradhat el a szeretet ünnepén, mert akinek dicsőségére megszólalnak a karácsonyi harangok, nem egy este tartamára hirdette a szeretetet és szolgálást. Semmit sem ad az, aki csak ezen az egyetlen egy napon ad. Az év minden napjának minden órájában meg kell hozni az áldozatot, segíteni a testvért, a magyart, a jó szándékú embert, nevelni, javítani a gyengét, gyomlálni a bűnt, felemelni az elesettet, bátorítani a kishitűt és hívővé tenni a hitetlent. Mert így kell szolgálni az embert, a hazát, így kell erősíteni a magyart abban a hivatásban, melyet a kereszt védelmében ezután is és örökre be kell töltenie. Csak addig élhetünk, míg erre az áldozatra mindig készen állunk. El kell készülnünk most is arra, hogy kényelmünk, biztonságunk és életünk feláldozásával beálljunk a kereszt és vele a jövőnk szolgálatába. Tíz évszázadon át a megállások mindig csak szünetet jelentettek ebben a szolgálásban és nem sorsfordulatot. Most sem jelenthet mást, mert a sorsunkat nem vállalhatja senki és mi sem más sorsát.

Ehhez a sorshoz adjon újabb erőt ez a karácsony is a keresztthordozás népének, a magyarnak!

Forrás: Csendőrségi Lapok, 1943. december

Elhallgatott történelem

fejezetek a Királyi Csendőrség történetéből

A tanácskommün ítéleteit meghozni az úgynevezett forradalmi törvényszékek lettek hivatottak, amelyek egy elnökből és két tagból álltak. Azt, hogy a bolsevisták saját képességeiket jól ismerték, mutatja, hogy már az ezzel kapcsolatos rendeletük is úgy fogalmaz, hogy ezeket a „törvényszékeket” a forradalmi kormányzótanács nevezi ki, és a kinevezések nincsenek képesítéshez kötve. Az általuk vizsgálendő ügyekben sem alakszerű nyomozóeljárásnak, sem vádirat benyújtásának nincs helye. A vádlottakat az elfogatásukat, illetve letartóztatásukat követően azonnal a forradalmi törvényszék elé lehetett így állítani és ezek a testületek bármely órában és a szabad ég alatt is megtarthatták ülésüket. A forradalmi törvényszékek által

Cserny és banditái

meghozott határozatok ellen sem fellebbezésnek sem más jogorvoslatnak nem volt helye! Mivel ekképpen a kihirdetést követően azonnal végre is kellett hajtani az ítéletet, azt is rendeletbe foglalták, hogy az elítélt érdekében bárki által előterjesztett kegyelmi kérvénynek nincs felfüggesztő hatálya a végrehajtásra. Azaz, lehet kegyelmet kérni, esetleg még kapni is, csak ezen idő alatt már fel is akasztották az embert...

A „rend és a fegyelem biztosításával” a kommunista vezetők Szamuely Tibort bízták meg. A jelentéktelen kis újságíróból vörös terroristavezérré lett Szamuely, az 1919. április 23-án kelt kiáltványában így fogalmazott: A proletariátus osztályellenségeihez, a burzsoáziához nem fordulok semmiféle kérelemmel, csak azt szeretném, ha ezeket a szavakat vésné emlékezetébe: aki a proletariátus hatalma ellen emeli fel a kezét, aki nyílt vagy rejtett úton ellenforradalmat szít vagy elősegít, illetve elhallgat, aki a forradalmi kormányzótanács minden rendelkezését végre nem hajtja, az a saját halálos ítéletét írja alá. Az ítélet végrehajtása a mi feladatunk. Nem sokkal korábban, egyik nyilvános beszédében pedig ezt mondta: A hatalom a kezünkben van. Aki azt akarja, hogy visszatérjen a régi uralom, azt kíméletlenül fel kell akasztani. Az ilyenek bele kell harapni a torkába. A magyarországi proletariátus eddigi győzelme nem került különösebb áldozatokba. Most azonban szükség lesz arra, hogy vér ömöljön. A vértől nem kell félni. A vér-acél: erősíti a szívet, erősíti a proletár öklöt. Hatalmassá fog tenni bennünket a vér. A vér lesz az, mely az igazi kommünvilághoz elvezet minket. Ki fogjuk irtani, ha kell az egész burzsoáziát!

De mi történt időközben a csendőrséggel?

Nos, a vörösök egyszerűen, egy 1919. március 26-án kiadott rendeletükkel átminősítették Vörös Őrséggé... Ez a rendelet azt is kijelentette, hogy a Vörös Őrség a vörös hadsereg része, így annak tagjai szabadon áthelyezhetőek annak állományába és viszont. Közvetlenül a belügyi népbiztosság alá tartoztak, a rendfokozatokat eltörölték, a

parancsnokokat pedig maga a belügyi nevezés nevezte ki. A budapesti rendőrfőkapitányságból pedig a Budapesti Vörösőr Kerületi Parancsnokság lett. Itt is, akárcsak az egész Vörös Őrségen belül a legfontosabb szerep a politikai osztálynak jutott. Vidéken megyénként állították fel a vörösőr kerületi parancsnokságokat. Úgy számoltak, hogy minden 250 lakosra jusson legalább egy vörösőr.

Egyszerűen lefoglalták az összes csendőrlaktanyát, és természetesen a csendőröket sem kérdezték meg arról, hogy át kívánják-e lépni a Vörös Őrség kötelékébe. Jó néhány ugyan inkább a dezertálást és az ezzel járó bujdosást választották, de nagyon sokan-főleg a családostok-nem igen tehettek semmit, maradniuk kellett. Minden korábbi parancsnokságra és őrsre egy-egy politikai megbízottat küldtek ki, akik a csendőrök feletti ideológiai „felügyeletet” voltak hivatottak ellátni. Ezek a politikai megbízottak sok esetben közvetlen kapcsolatban álltak a vörös kommün legaljasabb bűnözőivel, az úgynevezett Lenin-fiúkkal is. Ez utóbbi söpredék parancsnoka a Vörös Őrség politikai osztályának a feje, Cserny József, egykori börmunkás - cipészsegéd - volt. Cserny, 1918-ban dezertált a hadseregből, és szovjet elvtársainál „tanulmányozta” az ottani politikai rendőrség működését. Onnan egy 80 fős, hozzá hasonló kommunista terroristákból álló csoport élén érkezett vissza Magyarországra. Különítménye felállításában Grünblatt Borisz volt a segítségére. Hamarosan már 200 főt számlált ez a halálbrigád. Bázisként a Batthyány-palotát jelölték ki maguknak, amelyet 1919. május 1-jére teljesen vörösbe „öltöztettek”. Ekkor már a „Lenin-fiúk” nevet viselték. A Cserny vezette csoport végül a Mozdony utcában, a Corvin-Klein Ottó vezette egyenesen az országházban, még egy harmadik részük a Hunyadi-palotában rendezte be főhadiszállását. A bolsevik terroristák egy pillanatig sem nézték jó szemmel a csendőröket. A dokumentumok között ránk maradt listák szerint 27 csendőrt végeztek ki a kommunista uralom 133 napja alatt. Ebben a felsorolásban azonban nem szerepelnek

a hadsereg kötelekebe tartozók közül kivégzettek, illetve azok az áldozatok sem, akik az ekkor már a románok, a szerbek és a csehek által megszállt területeinken bírtak illetékességgel. Szólnunk kell ezekről a mártírokról - legalább név szerint néhányukról mert messzemenőleg megérdemlik, hogy megmaradjanak a nemzet emlékezetében. Elsőként illik megemlíteni közülük a három legmagasabb rendfokozatú csendőrtisztet Fery Oszkár altábornagyot, valamint Borhy Sándor és Mekina János alezredeseket.

Fery Oszkár bár jogi diplomával rendelkezett, mindig is katona szeretett volna lenni. Hadnagyként ismerte fel az akkortájt kiépülő csendőrség jelentőségét és kérte is áthelyezését ide, lemondva a hadseregben már viselt rangjáról. Végül álma valóra vált, csendőrtisztté lett, mégpedig olyan előljáróvá, aki igen sokat tett a testület további tökéletesítéséért. Mindezekon felül még elvitathatatlan érdemeket szerzett a magyar vívósport hírnevének öregbítésében is. Előbb Zilahon, majd Ungváron volt csendőr szárnyparancsnok, és mint a probléma által közvetlenül is érintett, sokat küzdött a Galíciából történő nagymértékű bevándorlás megakadályozásáért. Vannak, akik úgy gondolják, hogy elsősorban ezért kellett meghalnia... 1902-ben helyezték át Székesfehérvárra. 1906-ban a Belügyminisztériumba, majd a kolozsvári csendőrkerülethez került, ahol határozottan és erős kézzel lépett fel a románok meg-megmutatkozó elszakadási kísérletei és az őket támogató „demokratikus ellenzék” ellen. Nem sokkal távozását követően mondotta róla Kenessey Béla kolozsvári református püspök: Ha Fery Oszkár látná, hogy távozása után mit merészelnek az oláhok. (...) Fájdalommal látná, hogy a magyarság ismét vissza van szorítva, s szabad tér nyílik az oláh aspirációknak. Fery 1911-ben került vissza Fehérvárra. 1915-ben léptették elő tábornokká és nevezték ki a csendőrség felügyelőjének helyettesévé. A román betöréskor azonban újólág Erdélybe ment. A románok támadásának következtében élesen ellenezte azt a kezdeményezést, hogy

a román nemzetiségű csendőrök Erdélyben teljesítsenek szolgálatot, sőt el is helyeztette őket erről a vidékről. Határozottságából kifolyólag bárkivel képes volt szembefordulni. A románoknak tett engedményekkel saját magunk alatt vágjuk a fát - mondta. Erősíteni igyekezett mindenütt, kiváltképpen a szórványban, kisebbségi sorban lévő magyarság köreiben a nemzeti szellemet, azért, hogy a magyar nemzeti öntudat gátja lehessen a román törekvéseknek. Az oláh betöréskor jelentős szerepe volt abban, hogy megszervezte a nemzeti értékek és egyéb javak elszállítását a fenyegetett területekről, így azok nem juthattak a románok kezére. Csendőrei közül a helyismerettel bírót azonnal átadta a harcoló alakulatoknak, hogy azok segíthessék a küzdőket. Ugyanezzel a céllal az Erdély felszabadításáért küzdő német alakulatokhoz is ő vezényelt csendőröket, hogy azok a terepviszonyokat ismerve segítsék szövetségeseinket. Érdemei elismeréseként 1917 júliusában a csendőrség felügyelőjévé nevezték ki. Amikor végül bekövetkezett 1918 szörnyű ősze, Fery tábornok az elsők között volt, aki nemzeti védősereg felállítását követelte a „nem akarok katonát látni” árulásával szemben. Ezért a lehető legsürgősebben nyugdíjazta is a Károlyi-kormány... A bolsevikok 1919. június 7-én tartóztatták le először. Kihallgatásakor, a vallatóinak, akik azt mondták neki, hogy szerintük ő nemhogy nem kommunista, de még csak nem is szocialista, azt válaszolta: Ez természetes. Én royalista vagyok! Hogy értették-e mit jelent ez a kifejezés, nem tudni. Lehet, hogy tényleg nem, mert végül elengedték a nyugdíjas tábornokot. Bár sokkalta valószínűbb, csupán azért helyezték újra szabadlábra, hogy megfigyelhessék, így buktatva le mindazokat, akik megpróbáltak ellenállást szervezni a vörös uralommal szemben. 1919. július 19-én fogták le ismét, a két fentebb említett tisztjával egyetemben és a Mozdony utcába, a Lenin-fiúk ottani bázisára vitték őket. Verés és kínvallatások következtek, majd július 21-én az épület pincéjében akasztották fel a hazafiakat. A holttesteket -

menekedezéseket költve rajuk - a Dunába dobták. Holttestüket soha nem találták meg, emléküket jelképes sírhely őrzi. A Mozdony utcát később, 1921-ben a mártírhalált halt Fery Oszkár tábornokról nevezték el. Ma ismét nem az ő nevét viseli...

Bakonyi András járásőrmestert és Csala Bálint csendőr őrmestert 1919. június 26-án Pakson végezték ki, azzal a váddal, hogy összejátszottak az ellenforradalmárokkal. Utolsó kívánságukat, amelyben azt kérték, hogy családjuktól legalább elbúcsúzhassanak, a kommunisták megtagadták. Az agyonlőtt csendőrök holttestét estig a község főtéren hagyták elrettentésül, majd temetésüket is csak szertartás mellőzésével, illetve a „névteleneknek fenntartott” temetői részlegben engedték meg.

Megyeri Antal csendőr tiszthelyettes, aki fegyverrel a kezében is harcolt a vörösök ellen, a kommunisták elfogták és megkínozták. Ütlegeléseik következtében Megyeri koponyacsont- és bordatöréseket szenvedett el, de még így is a harcoló fehéreket élte, mikoron Tiszavárkonyban a református temető melletti árokban agyonlőtték. Pintér Pál járásőrmestert, aki aktív részese, sőt vezetője volt a Kapuváron szervezett ellenforradalmi megmozdulásnak, Szamuelyék fogták el több bajtársával egyetemben 1919. június 8-án hajnalban. A fogságba esett hazafiakat rettentően megkínozták, majd a templom előtti tér hársfáira akasztottak fel. Pintér gyermekeinek végig kellett nézniük apjuk kivégzését...

Forrás: Magyar Fórum, 2012. május 3.

A csendorseg további mártírjai között kell megemlíteni Pongrácz Aladár századost, Tóth Ferenc és Ferenc András járásőrmestereket, illetve Jakabos Pál őrmestert. Nevezettek 1919. április 20-án Berettyóújfaluban randalírozó vörös csoportokat fegyvereztek le, nem sokkal később azonban a püspökladányi vasútállomáson a Lenin-fiúk egyik különítményének a csapdájába estek. A vörös brigantik mindannyiukat halálra ítélték. Legelőször Tóth Ferenc járásőrmestert lőtték agyon a püspökladányi temető mellett, majd kivégezték a másik három letartóztatottat is. Pongrácz századosnak az egyik vörös pribék a kivégzése előtt odavetette, hogy „most már elvtárs leszel te is”. A hóhérai előtt álló csendőrtiszt csak ennyit válaszolt minderre: „Nem voltam, nem vagyok és nem is leszek az. Úr voltam és úgy is halok meg.” A temetőőr elmondása szerint a vörösök a holttesteket kifosztották...

Aztán, ugyan sokkal lassabban, mint kellett volna, de leáldozott a kommunisták napja is. Menekültek, persze vittek magukkal mindent, amit csak tudtak, pénzt, ékszereket és egyéb vagyontárgyakat. Ki Bécsbe-ami vörös uralom alatt állt ekkor-, ki pedig egyenesen Moszkva felé szaladt. A tömeggyilkos Szamuely élete egyetlen normális tettét követte el-mivel ő még az ausztriai elvtársaitól sem kapott menedékjogot-, agyonlőtte magát...

Csendőreink azon részéről is illik megemlékeznünk, akik Aradon, majd Szegeden vettek részt a bolsevista uralom ellen irányuló ellenforradalmi szervezkedésekben. Csoportjuk-legalábbis elnevezésében-egy egészen furcsa formációt képviselt. Eckhardt Tibor, aki előbb Aradon, majd Szegeden volt a sajtóügyekért felelős, így írt róluk: Az első lépés, a

legyverés ere megszervezése még Aradon történt, mikor 1919 áprilisában Károlyi Gyula gróf ellenforradalmi mozgalmának támogatására felállítottuk az Arad megyei Csendőrséget. Ebből a magból fejlődött ki rövidesen a bolsevizmust hazánkban megdöntő Nemzeti Hadsereg.

Ugyancsak egy csendőrtiszt, mégpedig Hrabák István főhadnagy vezette Szegeden azt a rajtaütést is, amikor 72 csendőr- és honvédtiszt lefegyverezte az ottani kommunista érzelmű erőket. Ezt követően került fel a városháza ormára ismételten a magyar nemzetiszínű lobogó-amelynek használatát Kun Béláék a Himnusszal egyetemben betiltották, és ezt követően eskette fel jákfai Gömbös Gyula az ottani csapatokat is az ellenforradalmi kormány iránti hűségre. A szegedi csendőrök csoportját Goreczky Gyula alezredes parancsnokolta, de csendőrtiszt állt még az ottani rendőrök élén is, Tirts Béla őrnagy személyében.

1919. november 16-án aztán a Nemzeti Hadsereg, élén Horthy Miklóssal, végre bevonult Budapestre, és az oláhok is kitakarodtak az ország megmaradt részeiből. Majd jött az örökké gyászos emlékezetű Trianon... A gyalázatos békediktátumnak a hadsereget érintő korlátozásait kivédendő az illetékesek a csendőrséget is felhasználták, mégpedig úgy, hogy katonai egységeket „rejtettek el” a testület különböző alakulatainak az elnevezései mögé. Ilyen volt az úgynevezett Műegyetemi Csendőrzászlóalj, illetve a Csendőr Tartalék Zászlóalj is például. Trianon következtében értelemszerűen az elszakított területek csendőrkerületei is megszűntek, így a korábban ott szolgálatot teljesítő állomány tagjai a csonka országban folytatták hivatásukat. Összesen hét csendőrkerületet állítottak fel, mégpedig Budapest, Székesfehérvár, Szombathely, Pécs, Szeged, Debrecen és Miskolc székhelyekkel.

Csendőrök díszmenete a Csendőr Emlékmű előtt

1922-ben született meg az a törvény, amely a csendőrség létszámát 12 000 főben állapította meg, úgy, hogy soraikban a tisztek létszámát 600 főben maximálták. Az állomány kiegészítése és feltöltése továbbra is önkéntes alapon zajlott, a jelentkező tisztek húsz, a legénységi állományúak pedig hatusztendei szolgálatra kellett, hogy elkötelezzék magukat. Kezdetben ebbe az időbe beleszámították a testület kötelékében már 1919 előtt eltöltött éveket is, de például a honvédségi szolgálatból csupán maximum 3 évet lehetett beszámítani. A rendelet-a trianoni korlátozások miatt-teljes egészében a belügyminiszternek rendelte alá a testületet, de természetesen a korábbi katonai jelleg és fegyelem ettől függetlenül érintetlenül megmaradt.

Az illetékesek kiemelt figyelmet fordítottak a testgyakorlási és sportolási lehetőségek megteremtésére az egyébként pénzhiányos időszakban is, igaz, ehhez maguk a csendőrök is hozzájárultak, többnyire a különböző sportszerek megvásárlásával. Versenyeiken külön-díjazták a 35 év alatti és az e feletti korosztályt. Minden tavasszal rendeztek tiszti

vívóversenyt, nyáron pedig különböző uszóversenyeket. Szeptemberben kétnapos atlétikai viadal zajlott, amelyen minden csendőrkerület egy-egy ötfős tiszti, illetve legénységi csapatot indított. Mindennek meg is lettek a pozitív következményei. Jó ideig például csendőrök tartották a 4 x 400 méteres váltófutás országos rekordját is. Október 6-án mindig indult csendőr csapat is az úgynevezett „Kegyeleti Stafétán”, amelyen az egész ország különböző szervezetei és sportegyesületei is részt vettek. Voltak továbbá lovas, valamint síversenyek-Ausztriában zajlott a csendőrök négyhetes magashegyi sí kiképzése-és természetesen lövészversenyek is. Sőt, csendőr futballcsapat is működött.

Szót kell ejtenünk a korábban nem létező, vagy legalábbis nem pontosan ilyen módon meglévő, új, a csendőrségen belüli formációkról is. Ezek között is legelőször a nyomozóalakulatokról, hiszen korábban minden feladatot, így magát a nyomozást is, a testület egyenruhás őrsei látták el. A „modernizálódó” bűnözés azonban új típusú feladatokat állított a csendőrség elé is. Egy 1930-ban kiadott belügyminiszteri rendelet következményeként került sor ekképpen Budapesten egy- egy nyomozó osztály, illetve alosztály, valamint Szegeden, Szombathelyen és Debrecenben egy-egy nyomozó alosztály felállítására. Mindezek természetesen ugyanúgy a csendőrség országos szervezetéhez tartoztak, a személyi és a fegyelmi ügyeiket illetően a csendőrség felügyelője, közbiztonsági szempontból pedig a belügyminiszter alá. Nem sokkal később már minden csendőrkerületben felállítódott egy-egy nyomozó alosztály, amelyek élén általában egy-egy százados állt, két- három másik tiszt társaságában. A legénységet természetesen a csendőrök közül válogatták ki, de az érintetteket egy külön nyomozó tanfolyam elvégzésére kötelezték. Ők szolgálatban

is viselhettek civil ruhát, ami másutt sehol sem volt megengedett. Felszerelésükhöz bűnügyi technikai eszközök is tartoztak, valamint saját, egyedi berendezésű helyszínelő gépkocsikkal is rendelkeztek, és természetesen számíthattak a Központi Nyomozó Parancsnokság bűnügyi laborjának a segítségére is. Az ilyen csendőr nyomozó osztályokat és alosztályokat kellett értesíteni a helyi jelentőséget meghaladó, a közfeltűnést keltő, a bonyolultnak ígérkező, a sorozatos bűncselekménynek tekinthető és a nyomozati induláshoz minden támpontot nélkülöző bűnesetekről. Külön kérésre munkájukat igénybe vehették a csendőrkerületben működő hatóságok és a bíróságok is.

1929-ben kerültek felállításra az ügynevezett közlekedési őrsök, amelyek oldalkocsis és szóló motorkerékpárokkal lettek felszerelve. Az ide beosztott csendőröket egy 5 hónapos külön tanfolyamon készítették fel a szolgálatra. Ok felügyelték a közlekedési rendet, és a szabályok betartását, gondoskodtak a balesetek helyszíneléséről, az ottani esetleges sérültek ellátásáról, de foglalkozniuk kellett az utazók, a turisták eligazításával is. 1936-ban a csendőr közlekedési őrsök rendszerét országos hálózattá bővítették, egy alosztályt és négy közlekedési szárnyat állítva fel. Ekkor már gépkocsikat is alkalmaztak és önálló közlekedési csendőr tanfolyamokat is indítottak. Az itt szolgálóknak a gépjárművek szerelését és karbantartását is el kellett tudni végezniük. Egy-egy közlekedési járőr útvonala napi 100-150 kilométert tett ki és az előírt portyázási sebességük 40 km/h volt. Szolgálati fellépésük során csupán pisztolyt viselhettek, puskájukat az autóban hátra kellett hagyniuk. Náluk jelent meg először a csendőrkalap helyett napellenzős, Bocskai-sapka a kakastollakkal. 1938-ban vezették be a helyszíni bírságolás intézményét. Ennek az összegét a belügyminiszter 10

pengőbermáximálta. Ebbőlkövetkezett, hogy a csendőrség más alakulatai is kivethettek ezt követően helyszíni bírságot, amit ha az illető megfizetett, mentesült az eljárás alól-természetesen csak az ilyen jellegű ügyekben. Létezett egy külön repülőtéri szárnyparancsnokság is, amely a repterek rendjét felügyelte.

A bűnesetek sajátossága miatt felállítottak vasúti csendőrőrsöket is 1940 elején. Legelőször 30 csendőrt vezényeltek egy erre specializált tanfolyamra, amelynek lebonyolításába értelemszerűen a MÁV illetékeseit is bevonták. A tanfolyam előadói a nyomozó osztály tisztjei és civil vasúti mérnökök voltak. Létrejött egy vasúti szárnyparancsnokság is Budapest székhellyel. A vasúti csendőrőrsök vizsgálták a vonatokon elkövetett bűncselekményeket, a vasúti rongálásokat, fosztogatásokat, és felügyelték az utasok személy-, valamint vagyonbiztonságát. Ezen csoport tagjai is viselhettek szolgálati idejük alatt polgári öltözéket, illetve feladatuk ellátásához a MÁV vasúti szabadjegyet biztosított a számukra. Amennyiben egyenruhát öltöttek, ők is a simlis Bocskai-sapkát viselték kakastollal a csendőrkalap helyett. Különleges eseteket jelentettek számukra a vasútbiztosítási feladatok, amikor a vonalat vagy éppen egy egyes vonatot, illetve annak utasait kellett biztosítaniuk. Erre leginkább az idegen államfők hazánkba érkezésekor került sor.

Forrás: Csendőrségi Lapok, 2012. május 10.

Oriási eseményt jelentett a csendőrség életében is - akárcsak mindenki máséban - az elszakított területek hazatérése. Az 1938-as első bécsi döntéssel visszatért a Felvidék egy része, majd 1939 márciusában Kárpátalja, 1940-ben Észak-Erdély és a Székelyföld, 1941 tavaszán pedig a Délvidék egyes részei szabadultak fel a trianoni rabságból. A felvidéki és az erdélyi bevonulás kapcsán végeláthatatlan lehetne az ünnepségekről szóló tudósítások sora.

A kárpátaljai csendőr jelenlétéről - ahová egyébiránt többségében szláv nyelvet vagy nyelveket is beszélő csendőröket vezényeltek - azonban hadd szabadjon idéznem egy egykori csendőrtiszt naplójából: Vonatunk lassan haladt az ősi tájon, ahol gyönyörű erdős részek szántóföldekkel váltakoztak. Néhol a lezajlott rövid harc emlékei: cseh halottak, vagy szics gárdisták, kiket a csehek kényszerítettek ellenállásra. Kár volt értük, régi hűséges ruszin honfitársaink félrevezetett utódaiért. Csendőreink azért énekelnek, vidáman. Huszton osztottak el bennünket, vonaton és tehergépkocsikon indultunk az új beosztási helyünkre. A lakosság mindenütt ujjongva és éljenezve fogadott bennünket, sok helyen virágesővel és diadalkapukkal. 16 bajtársammal kerültem Rahóra, ahol a volt cseh csendőrlaktanyába szállásoltunk be. A hangulat nyugodt volt, a lakosság igazi bizalommal tekintett a jó megjelenésű, barátságos, de vasfegyelmű járőreinkre. Rahó egyébként vegyes összetételű volt, többségében ruszin lakossággal. A vasárnapi misén mindannyian részt vettünk. (...) A ruszinok között ugyan eredetileg voltak bizonytalanok, de amikor híre járt, hogy kinyomoztunk egy évekkkel ezelőtti rablási esetet és a tetteseket is elfogtuk, azonnal megenyhültek. Volt közöttük, akiket magyar csendőr békített meg a telekhatár ügyében is. Néhány hónap kellett és teljes volt a bizalmuk irányunkban.

De kivételük részüket csendőreink a Délvidék felszabadításából is. Ekkor két, egyenként 200-200 fős csendőrkülönítmény felállítására került sor, vitéz Báthory Géza, illetve Zámory Árpád őrnagyok parancsnoksága alatt. Ezen csoportosítások gyülekezési idejének 1941. április 13-át, helyének pedig Kiskunhalast jelölték ki. A Zámory őrnagy vezette különítmény innen gond nélkül érkezett meg Zomborba, ahol a szerb „Szokol Ifjúsági Tornaegylet” épületében szállásolták el őket. A csendőrök szinte azonnal meg is kezdték portyázásaikat a városka utcáin, de rendbontásra vagy összetűzésre sehol sem került sor. A magyar és a német ajkú lakosság érthetően nagy örömmel fogadta a csendőröket is, akik az alábbi eligazítást kapták feletteseiktől: Mi hazajöttünk! Gyekeznünk kell a lakosságot vallásra, fajra és nemzetiségre való tekintet nélkül megnyerni a magyar állameszmének. Türelemmel, elnézéssel és megértéssel kell kezelni mindenkit mindaddig, amíg nem ütközünk rosszindulatú, törvényellenes cselekedetbe. Elsősorban az idősebb korosztályokkal kell felvenni a kapcsolatot, akik még az 1914 előtti időkből ismerik a magyar királyi csendőrség intézményét.

A falvakba küldött csendőrörsöket ideiglenes szállásokon helyezték el, legtöbbször az elhagyott egykori jugoszláv katonai létesítmények épületeiben. De volt olyan korábbi szerb csendőrlaktanya is, ahol a szerb személyzet - egészen pontosan a szakácsnők - már kész étellel várták a mieinket. Ezek az asszonyok meg is maradtak „szolgálatukban” mindvégig a csendőreink mellett. De nem volt mindenütt teljesen békés a bevonulás, igaz a csendőröket ért fegyveres konfliktusról mindössze egyről tudunk, mégpedig Gerencsér Jenő őrnagy embereiről, akik Szabadka elővárosaiban összecsaptak a szerbekkel.

Csendőrök az egyik felszabadult városban

A felszabadított területeken hamarosan már mindenütt elfoglalták csendőreink az állomáshelyeiket. Három új csendőrkerület állt fel: Kassa, Kolozsvár, és Marosvásárhely központokkal. Négy új osztályparancsnokság született meg a Felvidéken: Kassa, Ungvár, Beregszász, Máramarossziget és további tíz Erdélyben: Kolozsvár, Nagyvárad, Szatmárnémeti, Zilah, Dés, Marosvásárhely, Beszterce, Csíkszereda, Sepsiszentgyörgy és Székelykeresztúr. Délvidéken pedig még kettő: Zombor és Újvidék. Nem kellett sokat várni és innen is megkezdődhetett az önkéntesek jelentkezése a testületbe.

Azt, hogy milyen „csendőröket” is váltottak fel a mieink a felszabadított területeken, jól tükrözik Wass Albert sorai:

„Azzal kezdődött, hogy valaki ellopott az istállóból egy fejőstehenet. Ilyesmi nem történt azelőtt, és apám leküldte a tehenészt a faluba a bíróhoz. Az pedig továbbküldte őt az újfajta csendőrörsre. Így aztán jó félórára becsoszogott hozzánk az újfajta csendőrparancsnok.

Lovascsendőrök az újra szabad Gútán

- Az enyim név Munteanu - mutatkozott be a szakaszvezető, hallom neked hiányzik tehén?

- Ki ellopta? - akarta Munteanu tudni.

- Ha tudnám, magam mennék érte -felelte az apám. -De így a te dolgod kell legyen, hogy felkutasd. Te vagy itt a törvény, azt beszélük.

- Jól beszélük - bólintott a kis sovány emberke -, én visszahozza neked tehén még estefejés előtt.

Azzal elment, s egy óra sem telt bele, ott volt a tehénnel.

- Ki lopta el? - akarta tudni apám.

- Ez hivatalos titok - súgta titokzatosan Munteanu, én néked nem mondhatja. De azt tudom megcsinálni, hogy több ilyen lopás ne történhessen.

Azzal megsúgta apámnak a titok kulcsát.

- Te fizetsz nekem minden hónapban negyven lej. Költségekre - tette hozzá. És adsz minden héten két liter bor a pincédből, barátságra. Minden tavaszkor két kicsi malac, minden őszkor, pálinkafőzés idején egy korsó a kisüstiből, s amíg te élsz, és én élek, nem lesz itt több lopás semmi.

Így is történt. A román rend embere megkapta apámtól a maga járandóságát, és ha el is tűnt olykor ez vagy amaz, rendszerint meg is került hamarosan.

A továbbiakban érdemes megvizsgálni nagy vonalakban azt is, hogy miként is nézett ki a magyar királyi Csendőrség felépítése a második világháborút közvetlenül megelőzően, illetve a viláégés évei alatt. Ilyen értelemben a testületet magát három nagy „egységre” lehetett felbontani, mégpedig a központi vezetésre, az országos szervekre, illetve az úgynevezett területi biztonsági alakulatokra.

Nézzük meg először az első csoportba, a központi vezetés kötelékébe tartozókat. Itt legelsőként kell megemlíteni a csendőrség felügyelőjét, akinek a hatásköre a testület minden egyes tagjára kiterjedt, és egyben ő felelt a kiképzésért, a fegyelemért, valamint a feladatok ellátásának törvényességéért is. Helyettese - aki szintén tábornoki rendfokozatot viselt -, illetve néhány előadó tiszt, két csendőr ügyész és egy csendőr orvos segítette a munkáját. A csendőrség fennállása alatt 20 fő töltötte be a felügyelői posztot, akik közül öten katonaiskolájuk befejezése után végigjárták a teljes ranglétrát, másik öt fő civil egyetemi végzettséggel (3 jogász és 2 orvos) rendelkezett, akik ennek megszerzése után kerültek a csendőrséghez, tíz fő pediglen a honvéd tábornoki karból neveztetett ki ebbe a beosztásba. Ezen tendencia nem váltott ki osztatlan lelkesedést a csendőrökből, többen a katonai jelleg túlzott előtérbe

kérülését látták ebben, illetve mások - Idősebb csendőrtisztek - mellőzve érezték magukat. Az első felügyelő nevét - Török Ferenc altábornagyét - már korábban is említettük, és talán nem érdeemtelen az utolsó felügyelő, a marosvásárhelyi vitéz Temesvári Endre vezérőrnagy nevét sem megemlíteni. A vezetés fontos szervének számított a Csendőr Szolgálati Osztály, a belügyminisztérium XX. osztálya (1943-tól volt ez a neve és a száma, addig, előbb mint VI./b, majd VII./b osztály szerepelt). Ez 1904 óta működött és elsősorban a közbiztonsági, illetve a gazdasági kérdések tekintetében bírt illetékességgel. 1944-ben három ezredes, öt alezredes, három százados és kilenc gazdasági tiszt tartozott az állományába, kiegészülve további tizenöt fős-irodai személyzettel - akik szintén csendőrök, általában tiszthelyettesek voltak.

Meg kell említenünk a belügyminisztérium Közbiztonsági Osztályát is, négy alosztályával, úgy, mint a közbiztonsági, az egyesületi és a politikai alosztály, valamint a Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hatóságot, amelyik gyakorlatilag szintén alosztályként működött. A Központi Gazdasági Hivatal intézte a felszerelési anyagraktár ügyeit, az illetményeket és a nyugállományú csendőrök nyilvántartását.

Forrás: Magyar Fórum, 2012. május 24.

Azt követően, hogy hazánk ujjal hadviselő felkent kényszerült részt venni a második világhégés küzdelmeiben, hozták létre Budapesten az Államvédelmi Központot, amelyet szintén közösen felügyelt a belügy-, illetve a honvédelmi miniszter. Ezen alakulat tagjai nyomoztak a hűtlenségi, a kémkedési és a hírszerzéssel kapcsolatos ügyekben, vizsgálták továbbá az esetleges szabotázsokat, a kommunista szervezkedéseket és a hadsereg hangulatát. Vezetője Ujszászy István vezérőrnagy, a VKF 2 - katonai hírszerzés - korábbi parancsnoka volt. Személyét illetően elengedhetetlen, hogy egy elég jelentős kitérőt tegyünk. Ujszászy tüzér hadnagyként, majd főhadnagyként, legvégül századosként szolgált végig az első világháborút, a frontokon tanúsított helytállásáért többször kitüntették, még a Vaskorona Rend III. osztályát is elnyerte. Ezt követően - majdnem bizonyosan mint rejtett hírszerzőtiszt – előbb a bécsi magyar követségen szolgált majd az ottani Konzuli Akadémián tanult. 1924-ben végezte el a Hadiakadémiát és lett vezérkari tiszt. 1926 és 1930 között ismét a Honvédelmi Minisztérium munkatársaként dolgozott, miközben a vezérkari hír- szolgálatnál különleges kiképzésben részesült. Ekkorra már több nyelven (németül, franciául, angolul és szerbül) is folyékonyan beszélt. 1930-ban a párizsi magyar katonai attasé mellé osztották be külszolgálatra, majd 1931 áprilisától 1934 májusáig Matuska Péter rendkívüli követ mellett Varsóban, majd 1934-től 1938-ig Wettstein János mellett Prágában volt katonai attasé. Ezen beosztásokat nyilvánvalóan már mint hírszerzőtiszt töltötte be a valóságban. 1939. május 1-jén a VKF (Vezérkari Főnökség) 2. osztályának, azaz a magyar katonai hírszerzés, illetve elhárítás közös csúcsszervének a vezetője lett, mindamelllett a magyar királyi Honvéd Hadiakadémián a hírszerzés és kémelhárítás tantárgyat oktatta a leendő vezérkari tiszteknek. 1942 júniusának végén bízták meg az akkor megalakított, a belső biztonság csúcsszervének számító AVK (Államvédelmi Központ) irányításával, egyúttal át is helyezték a Belügyminisztériumba. Az újonnan létrehozott AVK székhelyét

a Belügyminisztérium varbeli épületének III. emeletén rendezték be. Ujszászy vezérőrnagy legfőbb feladata a katonai, rendőri és csendőri nyomozó hatóságok munkájának összehangolása volt. Meglehetősen érdekes módon azonban, mintha nem Magyarországért, hanem a Szövetségesek győzelméért tevékenykedett volna elsősorban... Legalábbis egyelőre így tűnik, ugyanis, az O.S.S (Office of Strategic Services, a CIA egyik elődje) titkosítás alól az 1990-es évek elején feloldott dokumentumai szerint Ujszászy egy tízfős tiszti csoport tagjaként rendszeresen adatokat szolgáltatott a nyugati szövetségesek számára a háború évei alatt! Az információk kiterjedtek a német hadiellátásra termelő magyar üzemek statisztikai adataira, a magyar nyersolaj-kitermelésre és -finomításra, a törökök magyarországi vaseladására, az orosz fronton levő magyar hadosztályok létszámára, felszereltségére és harci moráljára, valamint az orosz hadifoglyok Magyarországra szállítására is. Ujszászy a több országban is tevékenykedő hírszerző hálózatának munkájára támaszkodva 1944-ben már a német csapatmozgásokról is szolgáltatott adatokat az amerikaiaknak. Más, hozzáférhető dokumentumok hiányában azonban Ujszászy konkrét szerepe mindmáig tisztázatlan. Annyi azért bizonyos, hogy 1944 őszén az O.S.S kelet-európai szervezetének társigazgatója az isztambuli O.S.S főnökétől az Egyesült Államok védelmének kiterjesztését kérte tőle, az amerikai hírszerzést rendszeresen adatokkal ellátó magyarra, és ezen a listán ott szerepel Ujszászy vezérőrnagy neve is! Azt is meg kell jegyezni, hogy rendszeresen találkozott Canaris tengernaggyal, a német elhárítás, az Abwehr fejével is, akiről szintén köztudott, hogy elég sokat tett azért, hogy hazája elveszítse a háborút...

1944. április 14-i jelentésében Dr. Edmund Veesenmayer, a Német Birodalom hazánkba akkreditált megbízottja dühödt hangon követelte Ujszászy tábornok és Kádár Gyula ezredes, valamint több más katonatiszt és politikus azonnali eltávolítását beosztásukból. Mivel a magyar katonai vezetés vonakodott megválni e két, több szempontból is

külcsfontosságúnak tekintett törzstisztjétől, az SD (Sicherheitsdienst - a német Biztonsági Szolgálat) április 17-ről 18-ra virradóra letartóztatta őket, valamint Kern Károly hírszerző tisztet, Kádár Gyula hadsegédjét. A német biztonságiak a foglyokat a Gyorskocsi utcai fogházba szállították, és megkezdték kihallgatásukat. (Ugyanekkor vették őrizetbe Karády Katalin színésznőt, Ujszászy menyasszonyát is.) Veesenmayer az április 18-án, illetve 19-én keltezett és Berlinbe küldött távirati jelentéseiben Kémtevékenység címszó alatt számolt be feletteseinek a letartóztatásokról. Néhány nappal később (április 24-én) kelt táviratában pedig már egyenesen árulónak nevezte Ujszászy tábornokot.

Horthy Miklós kormányzó egy, Adolf Hitlernek írott levelében kérte a letartóztatottak kiadatását, azzal az indoklással, hogy tetteikért Magyarországon vonhassák őket felelősségre. A németek vonakodva ugyan, de eleget tettek a kérésnek és júniusban átadták Ujszászyékat a magyar hatóságoknak. A megromlott egészségű tábornokot a Róbert Károly körút 44. szám alatti, 10. számú honvéd helyőrségi kórházba szállították, ahol a magyar hadbírószág meg is kezdte kihallgatását. A kihallgatások alatt több alkalommal is szövetséges bombatámadás érte Budapestet, ezek egyike során Ujszászy állítólag idegrohamot kapott. Július elejére azonban érthetetlen módon minden kémkedéssel és hűtlenséggel vádolt tisztet szabadlábra helyeztek, mire a felbőszült németek Kern Károly őrnagyot ismét letartóztatták. Ujszászy csak a szerencséjének köszönhetette, hogy villája ablakából meglátta az őrizetbe vételére érkező németeket, így még éppen meg tudott előlük szökni. Ezt követően a kormányzó testőrei a Kapisztrán téri Nádor-laktanyában „helyezték el” Ujszászyt. 1944. október 2-án vádindítványt adtak ki a volt vezérkari főnök, Szombathelyi Ferenc, Ujszászy István vezérőrnagy, Kádár Gyula ezredes, Kern Károly őrnagy és más, a nyugati hatalmak felé folytatott béketapogatózásokban érintett katonai vezetők ellen. Formálisnak tekinthető haditörvényszéki tárgyalásukra

október 13-án és 14-én került sor. A vádindítvány szerint a gyanúsítottak egy különbéke előkészítése érdekében vették fel a kapcsolatot a Magyarországgal szemben álló angolszász hatalmakkal, melynek következtében a német véderő kénytelen volt megszállni az országot. A vádlottakat ugyan felmentették, de a vezérkar főnöke a nyilaskeresztesek hatalomátvétele miatt már nem erősíthette meg ezt az ítéletet. Innentől kezdve Ujszászy a svéd követségen bujkált. 1945. január 18-án végül hűtlenség vádjával lefokozták, majd szökés címén elfogatóparancsot adtak ki ellene a magyar hatóságok. Végül 1945 februárjának elején az oroszok fogták el, (egyesek szerint önként jelentkezett náluk Ujszászy) és előbb a hírhedt Butirszkaja börtönbe, majd a Moszkva melletti, krasznogorszki fogolytábor 27-es lágerébe hurcolták. Itt az 1-es számú különleges, azaz tiszti zónában, a legféltettebb foglyok között őrizték. Azt tudjuk, hogy 1946 tavaszán súlyosbodó cukorbetegsége miatt a tábori kórházba került, és az is tény, hogy az úgynevezett háborús főbűnösök nürnbergi perében a szovjetek Ujszászy írásos vallomásra (!) támaszkodva igyekeztek bizonyítani azt a képtelenséget - vagy még inkább sületlenséget, hogy „finomak” maradjunk - , hogy a magyar és a német vezérkar (!!!) közösen szőtt tervet Kassa bombázására, Magyarország háborúba lépését kiprovokálандó. Az „ötlet” azonban még Nürnbergben is megbukott...

Valószínűleg az abban az időben megalakuló magyarországi állambiztonsági szervek vezetőinek a kérésére szállították vissza a szovjetek végül 1948 nyarán Magyarországra Ujszászyt, ahol „Fekete Iván” fedőnéven tartották őrizetben. Kihallgatása augusztus 19-étől szeptember 18-áig tartott. A vezérőrnagy pontos képet adott a VKF-2 és az AVK teljes szerkezeti felépítéséről, működéséről, ügymenetéről, konspirációs módszereiről, megnevezve a legfontosabb informátorokat is. 17 füzetnyi terjedelemben, összesen 54 témakört átölelő leírással „szolgált” Ujszászy a kommunistáknak, a magyar politikai elit személyes és háborús törekvéseiről. Az eredeti kézírásos

füzetek a Belügyminisztérium II/I 1. osztályának irattárában, a 71-5363/1-6 iktatási szám alatt, hat nagy iratgyűjtőben kerültek megőrzésre. A későbbiekben ezek az „adatok” számtalan esetben visszaköszöntek a Horthy-korszak vezetőinek népbírósági pereiben, jó néhányak számára a halálos ítéletet jelentve...

Hogy milyen mélyre süllyedt Ujszászy - már ha a hazaárulásnál és mások bemártásánál lehet egyáltalában mélyebbre süllyedni -, azt jól jelzi az utolsó, befejezetlen füzet végén, egy számozás nélküli oldalon Péter Gáborhoz, a kommunista terrorszervezet vezetőjéhez címzett és 1948. december 10-én keltezett levele:

„Mélyen tisztelt Altábornagy Úr!

Csatolom a 17. füzetet, mely tárgykör hiányában már nem telt meg. Nagyon köszönöm a szép nyakkendőt.

Nem tudom, hogy lesz-e alkalmam személyesein búcsút venni. Engedje meg, hogy ezúton hálás köszönetét mondjak azon korrekt, szívélyes, előzékeny magatartásáért, amiben részesített.

Nem szívesen válok meg altábornagy Úrtól, akivel nagyon szerettem volna együtt dolgozni. Így jövőm és szabadságom irányában bizonytalanságban, nyugtalanságban vagyok.

*Még egyszer sokszor köszönök mindent, őszinte tisztelője:
Fekete Iván”*

Forrás: Magyar Fórum, 2012. május 31.

Farkas Vladimir, egykori AVH-s főtiszt visszaemlékezéseiben az szerepel, hogy Péter Gábor kénytelen volt átadni Ujszászyt a Honvédelmi Minisztérium Katonapolitikai Osztályának, amely a foglyot székhelyére, a Bartók Béla út 26. szám alatti Hadik laktanyába szállította. A Katonapolitikai Osztály élén ekkor a SZMERS (Szmerty spionam = halál a kémekre), a szovjet katonai elhárítás által beszervezett Pálffy (Oesterreicher) György állt. Helyettese, a hírszerzés ezredesi rangban álló vezetője Gát Zoltán, egykor Jugoszlávia területén tevékenykedő horthysta felderítőtiszt volt, akit a szovjetekhez való átállása után ugyancsak beszervezett Moszkva.

Noha nem minden részlet ismert pontosan, azt azonban mégis kijelenthetjük, hogy Ujszászy Istvánt végül is a bolsevik diktatúra a szó legszorosabb értelmében „eltüntette”... A Katonapolitikai Osztály volt párttitkára úgy tudta, hogy az AVH (Államvédelmi Hatóság) egy zuglóói, Ilka (akkor Nürnberg) utcai villájában verték agyon, de később kiderült, hogy az adott időpontban onnan elszállított koporsóban nem a vezérőrnagy holtteste volt...

Egyes egyéb források szerint Kelet-Németországba vitték, mások szerint pedig visszaadták Ujszászyt a szovjeteknek, de létezik olyan feltételezés is, amely szerint öngyilkosságra kényszerítették. Halálának módja vagy pontos dátuma, illetve földi maradványainak helye jelenleg is ismeretlen...

Erdemes ezek után azt is megnevezni, hogy kik is vezették a vészterhes háborús években ezt a több szempontból is rendkívül fontos Államvédelmi Központot Ujszászyn kívül! Utóda Kuthy László vezérkari ezredes lett, aki 1944 áprilisa és októbere között a VKF-2 osztály, a katonai elhárítás vezetője is volt egyben. Ő szervezte meg a kiugrással kapcsolatos fegyverszüneti bizottság moszkvai utazását, amiért a német Gestapo (Geheime Statspolizei = Titkos Államrendőrség) 1944. október 16-án letartóztatta és átadta a nyilasoknak. Utóbbiak Sopronkőhi dára szállították, de a sopronkőhidai fegyintézet Bajorországba telepítése előtt - 1945 márciusában - szabadon bocsátották! A következő hónapban már az úgynevezett Ideiglenes Nemzeti Kormány által felállított és a szovjetek oldalán bevetésre szánt „Új Magyar Honvédség” vezérőrnagyaként jelenik meg Kuthy, mint a Honvédelmi Minisztérium személyzeti csoportfőnöke. 1946-tól már altábornagy és a Honvédség Főfelügyelője. 1947-ben vezérezredes. 1948-49-ben a Honvédelmi Minisztérium katonai államtitkára. Végül 1950 márciusában az AVH letartóztatta és egy koncepciós perben először halálra, majd életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték. 1956. október 28-án a váci börtönből szabadították ki a felkelők. A forradalom és szabadságharc leverését követően „elvtársai” 1958 szeptemberében visszarendelték „büntetése letöltésére”, ehelyett azonban inkább öngyilkosságot követett el.

Úgy gondolom, hogy mindezek ismeretében, elég könnyen megválaszolható az a kérdés, hogy hírszerző-elhárítóink, tulajdonképpen kinek a győzelméért is tevékenykedtek a háborús esztendőik alatt... És talán arra is választ kaphatunk, hogy elképzelhető e bármikor is, hogy egy állam ilyen csúcsszerveinek a vezetői, a saját feladatukkal szöges ellentétben éppen egy másik állam, vagy államok beépített ügynökei legyenek...

Ezen - talán nem érdemtelen - kitérő után térjünk vissza eredeti témánkhoz a magyar királyi Csendőrség szervezeti felépítéséhez.

1876-tól 1922-ig, majd a '30-as évektől újólá működött a Csendőrségi Személyi Osztály is a Honvédelmi Minisztérium berkein belül, utoljára vitéz Szilassy László csendőr ezredes vezetésével. Az országos szervek sorából meg kell említeni a csendőrség felügyelője alá tartozó Szabályzatszerkesztő és Tanulmányi Bizottságot is. Ennek tagjai feleltek a testületi utasítások állandó fejlesztéséért, a szolgálatra, a kiképzésre, illetve a továbbképzésekre vonatkozó útmutatásokért. Ők dolgozták fel a testület tagjaitól beérkezett javaslatokat - elsősorban a gyakorlati hasznosíthatóság szempontjából -, amelyek közül a valóban használható javaslatok beadóit egy külön erre a célra létrehozott keretből anyagilag is jutalmazták. Ezen bizottság minden esetben hat főből állt.

Az országos szervek közé tartozott a már többször említett Csendőr Anyagraktár, a Híradó Osztályparancsnokság, a Központi Közlekedési Parancsnokság, a Központi Nyomozó Parancsnokság és az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal is.

A Híradó Osztályparancsnokság felelt a híradóeszközök beszerzéséért és javításáért, a felettes szervek, illetve a hatóságok parancsainak továbbításáért és a kiadott körözések kiközvetítéséért.

A Közlekedési Parancsnokság a csendőrségi gépkocsik beszerzéséért, tárolásáért, illetve javításáért volt felelős, de alárendeltségébe tartoztak a közlekedési, vízi és reptéri őrsök is.

A Központi Nyomozó Parancsnoksághoz tartozott a Hírközpont, a Bűnügyi Labor és Nyilvántartás, valamint a Nyomozó Tanszázad is. A parancsnokság törzsalosztálya volt hivatott az ország egész területére kiterjedő bűnügyi és államrendészeti nyomozások lefolytatására. A Hírközpont a bűnözőkkel kapcsolatos adatokat gyűjtötte össze, dolgozta fel, majd ezeket a kész anyagokat adta át az ország területén elhelyezkedő őrsöknek. A kortársak ezt írták róluk: *A csendőrség hírköz pontja rendszeresen közli az őrsökkel az elkövetett bűneseteket és a gyanúsítottak személyleírását. Naponta - vasár és ünnepnap kivételével - Nyomozati Értesítőt ad ki, amit az ország valamennyi rendőrhatóságának és csendőrőrsének eljuttat, hiszen a tettesek üldözése akkor lehet igazán eredményes, ha a körözöttek névsora a legtávolabbi tanyán portyázó járőrnek is a rendelkezésére áll.*

A Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal a bűnügyekkel kapcsolatos adatgyűjtést és tárolást végezte. A csendőrség, a rendőrség és az igazságügyi hivatalok rendelkezésére állt, állandó kapcsolatot tartva fenn a hasonló nemzetközi szervezetekkel. Nyilvántartásukban az alábbiak szerepeltek: 1) az ujjlenyomatok - szakmák és az elkövetők származási helye szerinti bontásban; 2) fényképek - 62 különböző csoportba

Nagyvárad csoportkép

sorolva; 3) különös ismertetőjelek, az esetleges testi fogyatékoságok, a gúny és csúfnevek nyilvántartása; 4) figyelőlapok - a bűnvádi eljárás alatt állókról; 5) büntetőlapok az elítéltekről - minden büntett és vétség (30 napi elzárást meghaladó tételnél), illetve a közveszélyes munkakerülők, valamint az „üzletszerű” koldusok esetében.

Az országos szervezetek közé tartozott továbbá a Böszörményi úti csendőrlaktanyában elhelyezett és a csendőrség felügyelője alá tartozó csendőrtiszti tanfolyam. Ennek hallgatói egy vagy kétéves képzésben részesültek a szükségleteknek megfelelően. Oktatóik sorában tapasztalt csendőrtiszteket ugyanúgy találhattunk, mint civil egyetemi oktatókat és más szakembereket. 1944 tavaszán avatták tisztté ezen intézmény falain belül az utolsó csendőrtiszteket. Érdekes azonban, hogy még 1900 körül elsősorban, illetve majd kizárólagosan a különböző katonaiskolákat végzett jelöltekből kerültek ki a csendőrtisztek, addig a '30-as évek végére már nagyszámú civil egyetemi - elsősorban jogi -

tsztek létszáma változó volt-1934-ben 2, 1935-ben 17, 1939-ben már 34 fő. Érdemes megemlíteni, hogy a doktorátussal rendelkezők aránya 10 és 100 % között mozgott soraikban, így az 1936 és 1939 közötti években például 82,62,65, majd 46% volt ez az arány! Az sem mellékes, hogy még mint civilek szerezték meg doktori fokozatukat, nem pedig beiskolázott csendőrtisztként! Az 1944. január elsejei szám adatok szerint összesen 483 hivatásos tiszttel rendelkezett a testület, akik 29%-a doktori fokozattal, a többiek pedig fele-fele arányban jogi egyetemi abszolutóriummal, illetve Ludovika akadémiai végzettséggel rendelkeztek.

Szintén az országos szervek közé tartozott a nagyváradi Csendőr Tanzászlóalj - korábbi elnevezése szerint magyar királyi Csendőriskola -, csakúgy, mint a galántai csendőrzászlóalj. Az előbbi - mint nagyváradi csendőriskola - az egész ország legnagyobb csendőrképző intézményének számított. Ennek élén Péterffy Jenő csendőr alezredes, később ezredes állt, akit a fentebb említett és Pálffy (Oesterreicher) György vezette kommunista Katonapolitikai Osztály emberei vertek agyon a háború után. Péterffy irányítása alá 15 oktatótiszttel, 17 tiszthelyettes segédoktató, és 44 őrmesteri rendfokozatban szolgáló oktatósegéd tartozott. Az intézmény saját gazdasági osztállyal és saját orvossal is rendelkezett. Szervezetileg 5 tanszázadra osztották, amelyek egyenként 3-3 szakaszból álltak. Ezek a szakaszok jelentettek tulajdonképpen egy-egy csendőriskolai osztályt.

Forrás: Magyar Fórum, 2012. június 7.

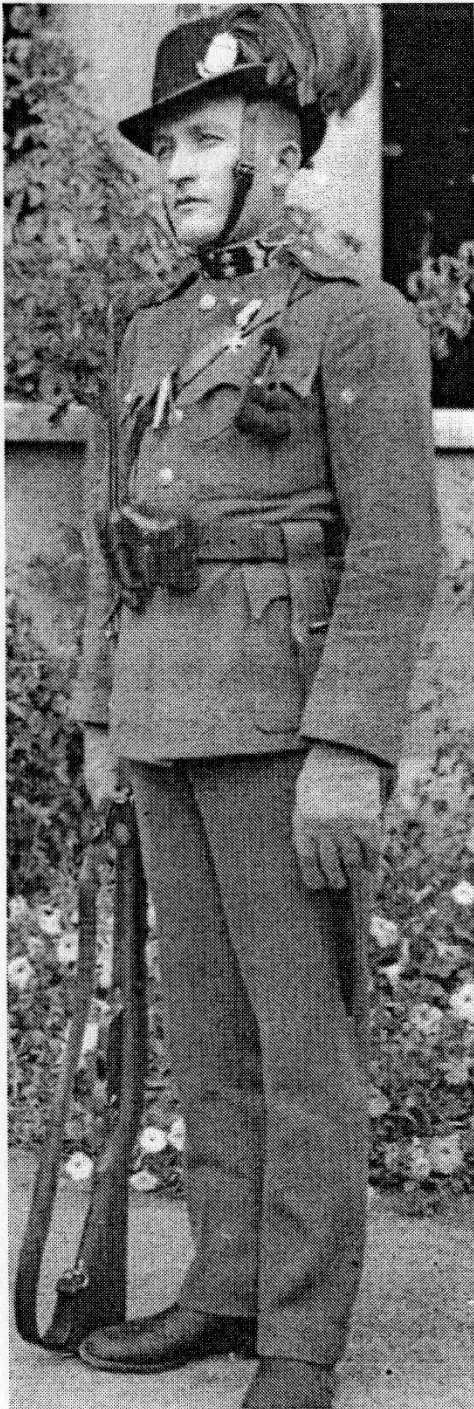
A zsámboki Magyar Kir. Csendőrőrs története

2. rész

Zsámbokon 1944 novemberében jelenik meg a kiürítés parancs. Zsámbokot, illetve annak térségét a németek általa ide vezényelt Feldherrnhale 13. és 24-ik német harckocs hadosztálya védte. Ebből két panzerkampfwagen IV Tige (tigris) védte a falut, egy szakasz német katona és egy fő honvéd tiszthelyettes. Az egyik tigris a község dányi út bejáratát védte Molnár József kertjéből, a másik a községháza mellett az úton állva Tóalmás irányába mutatva löveg tornyával. Ezt fedezte négy MG 42-es géppuska fészek. Egyik az almási utat a dögös erdő felől, a másik a dányi utat védte a Beniczky utca egykori Schell báró üvegházai szomszédságában álló Gregor Margit háza végénél a pinceljáró lépcsőjén, illetve a „gecse” Ilona kertje végén a réten egy gödörben felállított géppuska állás. Ez a géppuskaállás nyomai, a 60-as évek végén még jól látható nyomok kivehetőek voltak. Bajnóczi András visszaemlékezése szerint: „A két német tigris november 15-én meg kezdte a folyamatos légvonal tüzelést Tóalmás irányába a ruszkikra a faluból. Felváltva, folyamatos mozgás mellett a legnagyobb precizitással történt a tűzleadás a tigrisekből! Egy löveg leadott a községháza mellett az útról, de az akkorát szót’ hogy a szomszéd házak, meg a községháza ablakai légnyomástól mind kitörtek! Majd ez a tigris elindult a templor

irányába vissza, de közben a másik tigris már megint másik helyről, ismét egy lövést adott le Almásnak! A nagyapádék házától, meg aztán lent a malomtól is, a Jenes kastélya alól a rétről. Ez így ment annak érdekében, hogy minél kevésbé tudja az ellenséges szovjet haderő be mérni a német tigrisek pozícióját. Gyakorlatilag Zsámbokot az ellenséges szovjet túlerővel szemben ez a két tigris és egy szakasz német katona védte derekasan helytállva! Magyar katona egy se vót itt, csak az a tiszthelyettes. A magyarok, meg a németek már

akkor Valkóra összpontosítottak nagyon.”

A megelőző német támadás előtt egy héttel, a kiürítési parancs nem csak a lakosságra vonatkozott, de felsőbb parancsra a zsámboki csendőrség a helyi őrs épület elhagyására is kiterjedt. A csendőrségi írat anyagokat három fogatos kocsira rakták fel. Közel 38 év írat anyagának mielőbbi elszállításában a csendőrség mellet Szántai István községi bíró, Cinka István és Bajnóczi András tartózkodott a helyszínen. A kiürítést Jenei Pál csendőr törzsőrmester, őrsparancsnok hajtotta végre, de jelen volt segédkezni az íratok mielőbbi kihordásánál egy távolabbról érkezett

csendőr Kiskunfélegyházáról. Az utasítás szerint Budapestre, a Keleti Pályaudvar melletti Mosonyi utcai Magyar Királyi Rendőrség központi épületébe kellett volna az iratokat beszállítani, de a helyszínre érve kijött az épületből a visszaemlékezések szerint egy magas rangú magyar kir. rendőr tiszt, aki azonnal utasítást adott a papírok sürgős tovább szállítására Ürömrre. A beszámoló szerint Ürömben a zsámboki csendőr iratok elhelyezésre kerültek, viszont onnantól kezdve további sorsuk, hollétük mind a mai napig ismeretlenek. Bajnóczi András elbeszéléséből tudható az is, hogy hazafele útjuk során Zsámbok irányába a szerencsének köszönhető, hogy éppen a Margit-hídról leérkezve a pesti oldalra, pillanatok múltával egy hatalmas robbanás következett be. Azonnal kiderült, hogy éppen akkor robbantották fel a Margit-hidat a német erők a szovjet csapatok előtt. Amikor a szovjet csapatok községünket is elérték, Zsámbokon 3 hétig „állomásozott” az ellenség. Ez idő alatt a rombolás és pusztítás vette kezdetét.

A háború utáni közvetlen időkben, a megalakuló új magyar kormány első dolgai közt szerepelt a Magyar Királyi Csendőrség felszámolása és kollektíve bűnösnek nyilváníttatása. Az otthon marad csendőrök zömét bebörtönözték, vagy a kommunista AVO megkínozta és kivégezte. Az 1956-os forradalomban számtalan csendőr vett részt a szovjet csapatok elleni fegyveres ellenállásban.

nélkül a Zsámbokon szolgálatot teljesítő csendőr
őrparancsnokok, tisztek, tiszthelyettesek, csendőr
közlegények és próba csendőrök nevei.

Dicsőség és tisztelet az emléüknek!

1908-1911. öpk. -(őrparancsnok) Simon József
őrmester

1912. öpk. Sztankovics Sándor őrmester

1914-1915. öpk. Cseh János címzetes csendőr őrmester

1917. öpk. Kiska Pál őrmester

1918. öpk. Pozsgai Vince őrmester

1920. öpk. Titz József őrmester

1925-1926. öpk. Tatár Gergely tiszthelyettes

1927-1933. öpk. Titz József tiszthelyettes

1934. öpk. Boros János tiszthelyettes

1935-1936. öpk. Dán Gyula tiszthelyettes

1938. öpk. Gegő Károly tiszthelyettes

1939-1940. öpk. Horváth István tiszthelyettes

1941. öpk. Czifra Mihály tiszthelyettes

1942. öpk. Székely Ferenc tiszthelyettes

1942-1944. öpk. Jenei Pál főtörzsőrmester(szül.: 1902.

nemes Szabolcs vármegye, Balkány. Elhunyt:

1986. P. m. Váchartyán, Édesanyja: Molnár
Borbála)

1912. Zsámboki Simon csendőr őrm.

1912. Kovács Imre csendőr járőr

1919. Farkas István csendőr hadnagy

1932. Toth Pál csendőr őrmester

1932. Bíró János csendőr őrm.

1934. Szabolcs Sándor csendőr őrmester

1941. Zatykó Károly csendőr járőr

1941. Bálint József próba csendőr

1941. Bálint Balázs csendőr gyalogos (Anyja n.: Bán
Eszter, Szül.: Cegléd)

1941. Makranczi János csendőr

Kovács János csendőr, Dány

Vér János cső., Dány

Bolla István cső., Dány

Laki József cső., Dány

Szekeres István 1911. őrmester, Dány

Pajor István őrmester, Dány. (Édesanyja: Monostori
Erzsébet) Zséli József prb. cső. tzds. (szül.: Valkó)

Dobos ...(vezeték nevű járőr csendőr) (szül.:
Vácszentlászló) Fazekas István cső.

Zsámboki származású csendőrök:

Jenes Árpád csendőr alezredes (1867-1924)

Lapu Lőrincz prb. cső.

Dicsőség az emléüknek, kik a csendőr jelmondat szerint

„Híven, Becsülettel, Vitézül” szolgálták Hazánkat, nemzetüket
és tartották fent a közbiztonságot, s a rendet a vidéki
Magyarország területein!

Furus András halála!

Uzoni lakos barátom mesélte

M. Kir. csendőr nagypjáról

Helyszín, a közeli Zágon „Csereteteje” nevű külső erdős, bozótos határrész (külterülete). Zágon egy zsákfalú, igencsak sovánka-kevéske forgalommal (áfonya-és gombagyűjtők, egykor köles „köles-sűrűje határrész” -és újabban jobbára tejtermékek), de egyre hevesebb partizánakciók voltak (1942-**1944** között) fenn a hegyen (Csereteteje), amelyek „csapásirány szerint” főleg Nagy- és Kis-Bászka patakok irányából való betörések lehettek, ide Székelyföldre. A zsákfalú maga erdős helyen található, Bárkány-teteje a meghatározó csúcs leginkább topográfiaiig Bárkány faluhoz közel. Zömmel bükkös, de néhol tölgyállomány által cserjés (Csereteteje), illetve elszórtan *fenyves-tiszafás* (régén) (Bászka).

A szereplőnk, hősünk **Furus András** volt (járásőrmester, majd őrmesterként társával éppen lovas-járőrözött.) 1919 tájt született Zágonban, az eset idején még java korában, ereje teljében lévő fiatalember lehetett. Neje neve **Furus Firi** volt, munkája pedig: számos gyermek felnevelése és széna-
"csinálás", azaz kaszálás utáni szénaforgatás volt.

A csendőrőrs a faluban helyezkedett, helyének címe. **Anyaoős**: Zágon. Szoros-utcai *Csendőrlaktanya*.

A leírható, kibontható esemény: (Vélhetőleg a behatoló partizánok, esetleg kollaboránsaik lesből) szolgálat közben kilőtték a járőrtársát járőrszolgálat közben. A támadás zajára (puskadörrenés) az életben maradt csendőr-, Furus András, csendőrlova megriadt, és „világnak szökött”. (Az állat így hát három napig legalább „szökésben volt”.)

Mindeközben „ama napok közben” a környéken ólálkodó medve elfeküdt a „Cseretetőn” egy bozótos gödörben. Erre a gödörre akadt rá gyanútlanul Furus András őrmester,- a sűrű bozótosban.

„Héjj' ki né' a bokorból, három napja kereslek... Érted-é?”

„A fenébe' is már három napja kerestettelek...”- s ezek voltak az utolsó szavai. Noha dél felé volt, már az asszony is már a közelben aggódva kereste, sietve közelegve az erdőn, nos, szóval dél felé jártak, de roppant sűrű volt a bozót. Hát András őrmester odacsörtetett, s hozza is már a hámot (itteni nevén „féket”), hogy feltegye rá, mert azt gondolta,- a sűrűségben: hogy,- az a lova...

A medve haladéktalanul támadt. Homlokára csapott mancsával és ezzel megfosztotta „jórészt” fejbőrétől, és a háta egy részét is... egyszeriben lemarta.... A sérült csendőr úgy még 20 m-t tehetett meg imbolyogva lefelé, miközben az őt kereső neje közelben volt. Nem is volt módjuk mentőt kihívni, mert így, -szolgálat közben,- tragikusan elhunyt odakünn' a Kárpátok erdejében. (Az adatközlő barátunk az Ő az unokája.)

Furus András csendor amúgy magas, nagy termetű székely ember volt. Hatalmas nagy terepi tapasztalatokkal (ma Jud. Covasna/Kovászna-megye, akkor Háromszék Vármegye), és csakígy hatalmas nagy hegyi munkabírással. A letelt szolgálata után amúgy zömmel az esti órákban, - tüstént elvégezte a fűkaszálást, őszelön a sarjúvágást. Legelőterületük ugyanis alig volt, inkább annál több a szénakaszálójuk. Aratást is egyedül végezte *zab, búza, árpa* kaszálás, nyilván aratási időben, kalászeréskor.

A szálaskarmánnyal több számos-állatot is kellett ellátnia télire, de még ettől is nagyobb gond és felelősség volt a sok gyerek, vagyis a nagycsalád számára a sok élelem megteremtése. Mint családfőnek ez kötelessége volt. Ezt is ellátta tehát híven..., becsülettel, vitézül...

Az asszonyok a szilvát, almát, körtét azaz a „rendben” tehát sortávolság szerint telepített gyümölcsöst metszették, s szüretelték, cserényeiken aszalták, de nem ez, hanem általában a tejgazdaság adta a fő „kalóriaértéket”. Ez a tej-és sajtgazdaság: itt éppenséggel 6 ló, hét tehén állományból tevődött össze, és ezek abrakoltatása is az ő dolguk volt, a gyermekek mellett. A hívő református család így is gondot fordított arra, hogy minden vasárnap Istentiszteletre járhasson „fel”, - a zágoni templomba. A fentiekről hírt adó unoka is hívő maradt.

Jelenti: László Péter Sándor t. cső. fhdgy. 2019. okt. 1.

Töretlen hittel mindig Ember és Magyar volt

Vitéz Bánkuty Géza 92 esztendő életútja során (1926-2018.) végigkísérte a magyar történelem eseményekben, fordulatokban gazdag, embert próbáló időszakát. De bárhová és bárhogyan is sodorta a sors, mindig töretlen hittel ember és magyar maradt - ahogyan azt az általa bőkezűen támogatott Wass Albert is írta a Hontalanság hitvallása című versében.

Élete egészét meghatározta az 1956-os magyar forradalomban és szabadságharcban való hősiessége, majd menekülése után '56 közösségeinek és az összmagyarságnak a méltó képviselete és támogatása Magyarországon és külföldön. Feleségével, a szintén

v. Bánkuty Gézával Csenedőrnapon, Floridában

Handwritten notes in Hungarian:
Wass Albert
Hontalanság
Hitvallása
1956-os magyar forradalom
és szabadságharc
hősiessége
1956-os magyar forradalom
és szabadságharc
hősiessége
1956-os magyar forradalom
és szabadságharc
hősiessége

szabadságharcos Bánkuty Ilonával együtt egész életükben mélyen elkötelezettek voltak '56 szellemi örökségének ápolása, a forradalom eszméinek népszerűsítése, az összmagyarság összefogásának önzetlen támogatása mellett. Mindemellett a család, a gyermekek szeretete, a róluk való gondoskodás, a barátokkal való kapcsolattartás mindig az előtérben volt.

Magyarországon és az Amerikai Egyesült Államokban is sokan szerették, tisztelték, nagyra becsülték munkásságát, humanitását, karitatív önzetlenségét: mindenkin és mindig segített, ahol csak tudott. Sikeres volt a munkában, a családban, a barátok körében, a magyar ügyek tántoríthatatlan elkötelezettje. Derűs és boldog emberként élte le életét.

Ő volt a Bajnok, mondták róla. Mert bajnok volt a sportpályán - nyolcszoros magyar motorkerékpáros bajnok! Bajnok volt a barikádokon, mert bátran harcolt, szervezett, s meg tudta menteni az életét a legnehezebb helyzetekben is! Bajnok volt az üzleti életben: a nincstelenségéből gazdagságot teremtett, az amerikai piacon mérte meg magát, lett az ország elismert vállalkozója. Bajnok volt a humanitárius pályán is: segített a társain, a barátain, a hazáján.

De a szíve mindig haza húzta. Szerette Magyarországot, magyar honfitársait, barátait, gyakran hazatért, otthonra talált itt is, s ott is a távoli országban.

Igazi hazafi volt, méltó arra, hogy munkásságát nem csak a család, a barátok, hanem a nemzet, a haza is megbecsülje - a 2018-as esztendő május 24-én bekövetkezett halála után is. Nyugodjék békében! Emlékét örökké megőrizzük!

Vitézze avatás, kitüntetések

Budapesten 2019. szeptember 28-án

Az elmúlt hónapban meghívót kaptam a Vitézi Rend elnököfőkapitányától vitéz Molnár Gázsó János úrtól és a Zala-Vas megyei vitézi törzskapitány: v.lg. Kovács Jenő úrtól Budapestre kitüntetés céljából, a Ferenciek terére, a gyönyörű Belvárosi templomba.

E jeles, emlékezetes napon vitézzé avatások, kitüntetések történtek. Nagy ünnep a Vitézi Rend életében a vitéz avatás! A 151 éve született vitéz Nagybányai Horthy Miklós kormányzó alapító végakarata szerint történik ma is. Szívet, lelket felemelő esemény. A déli harangszóval, katonai zászlós bevonulással, orgona zenével kezdődött az ünnepi szertartás,

Szívünk minden dobbanásával elénekeltük a Himnuszt. Isten háza elég nagy, de zsúfolásig megtelt a meghívott vitézzé avatandókkal, hozzátartozóikkal és a vendégekkel. Közel száz avatandó vitéz, férfiak és úrhölgyek, sok fiatal lélek. A Kárpát Haza magyarjai, USA, Kanada, Skandinávia, Benelux államok, a német Bajor Katonai Szövetség, Ausztria és számos Történelmi Rend képviselői.

En maai buszke, boldog tagja vagyok a Vitézi Rendnek:
Isten kegyelméből 6 éve(Esztergom 2013. szeptember).
Köszönetem hű elkötelezettséggel, a Magyar Csendőr
Bajtársi Egyesületnek, elnökének és mindazoknak, akik
méltónak tartottak életem egyik legnagyobb történetének.
Amely életerőt ad és tartozni áldott emlékü Édesapám, az
egykori Magyar Királyi Csendőr emlékének, viselve a csendőr
egyenruhát, tollas kalapot.

A Szentmise végén került sor az elismerések, oklevelek,
kitüntetések átadására ünnepi ceremóniával. Amikor a
nevemen szólítottak a szívem és az öröm izgalmával léptem
az oltár elé, vettem át a Főkapitány úrtól a VR. Arany
Érdemkereszt kitüntetést, díszes oklevéllel, valamint az
előléptetés megnevezéssel. Vitézi hadnagy kitüntető címet
kaptam. Katonai fegyelmezettséggel megköszöntem és
fennhangon szóltam: Magyar Hazámat szolgálom, Isten
engem úgy segítsem!

Pár nap múlva október 6-án kegyelettel, imával
emlékeztünk a 170 esztendeje kivégzett 13 hős tábournokra
és a kegyetlen megtorlást elszenvedőkre Zalaegerszegen
Csányi László szobránál.

Híven, Becsülettel, Vitézül Mindhalálíg!

v. Harmatos László tb. csendőrzászlós
2019. X.10. Zalaegerszeg

100 EVE ALAKULT MEG A NEMZETI HADSEREG

Az ellenkormányba való bekerülését követően Horthy francia engedéllyel hozzákezdett a tiszti különítmények felállításához és létrehozott egy szárazföldi katonai alakulatot. Ezt nevezték a Nemzeti Hadseregnek, amelynek magját a Gömbös Gyula által 1918 őszén szervezett MOVE (Magyar Országos Véderő Egylet)kommunistaellenes különítményei adták. Horthy hatékony szervezőmunkával, valamint a kommunisták terrorjától különösen sokat szenvedett Duna-Tisza közti parasztság soraiban végrehajtott sikeres toborzással, 1919. augusztus végére 30 ezres sereget tudhatott maga mögött. Fel kellett állítani egy olyan kormányt, amelyik számíthat a győztesek elismerésére, és képviselni tudja az országot a béketárgyalásokon. Ekkor függetlenítette magát Horthy Miklós, akit a Nemzeti Hadsereg főparancsnokává neveztek ki, és kilépett Károlyi gróf ellenkormányából. Az antikommunista ellenforradalom irányítása Horthy kezébe ment át. Miután augusztus 1-jén a tanácsköztársaság megbukott és az ország újabb területei kerültek román megszállás alá, a lefegyverzés elkerülése érdekében a Nemzeti Hadsereg Siófokra tette át székhelyét, ahonnan, az antant hatalmakkal való megegyezés eredményeképp 1919. november 16-án bevonulhatott Budapestre. A tanácsköztársaság offenzívát intézett a románok ellen, amely napok alatt elakadt és teljesen összeomlott. Ennek lett a következménye, hogy a történelemben először román katonák Budapestig masíroztak anélkül, hogy egy puska lövés eldőrdült volna. A fővárost a kommunisták után a románok is kirabolták, majd az antant parancsára vonultak csak vissza. A külső-belső konfliktusoktól terhelt ország vezetőinek így nem maradt más lehetősége, mint aláírni a megalázó békediktátumot, (origo, részlet)

Forrás: Magyar Oldal, 2019. október

Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület

főbb hírei, eseményei

2019. augusztus-december

Augusztus 1-10.

Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület (MCSBE) díszalegységének szervezése a budapesti Szent István Nap ünnepi rendezvényeire. A meghívók és a tájékoztatók megküldése.

Augusztus 20.

Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye meghívására díszalegységünk részt vett a szentmisén és a Szent Jobb Körmeneten.

Résztevő állomány: v. Apáti Péter, Béres Sándor, v. Molnár Zsolt, Kovács Antal (zászló vivő), v. Matolcsi András, Nagy Sándor Zoltán, Szolnoki István, v. Ságvári Pál (parancsnok), Széplaki István, Tóth László, Tóth Csaba, Tóth Ernő (fotós) Zilizi Tihamér tiszteletbeli csendőrök.

Az ünnepség végén a Duna Palota éttermében vitéz Ságvári Pál az Egyesület elnöke megköszönte a résztvevők példás szolgálatát. Részükre díszes csendőrségi dicsérő oklevelet adott át. Széplaki István tb. csendőr törzsőrmester a díszelgő állomány nevében, köszönetét mondott az elnökségnek, amiért az augusztus 20-i ünnepségen a fővárosban ismét képviselhattük a m. kir. csendőrséget!

Augusztus 21.

Hősi halálának hetvenhetedik évfordulója alkalmából megkoszorúztuk a keleti fronton hősi halált halt vitéz nagybányai Horthy István repülőfőhadnagy, kormányzóhelyettes budapesti emléktábláját.

Szeptember 7.

A ludasszállási vadászati évadnyitó ünnepségen meghívásra a MCSBE-et a 36. számú tb. csendőrőrs parancsnoka dr. Jároli Kálmán tb. cső. főhadnagy és vitéz Vörösváczy Csaba tb. cső. zászlós, őrsparancsnok helyettes képviselték. Dr. Jároli bajtárs a MCSBE elnökének megbízásából Tiszteletbeli Csendőr Érdemkereszt kitüntetést adott át a betegségéből felépült Tóth Kálmán bajtársnak (ny. fővadász, tb.csendőr zászlós).

Szeptember 8.

vitéz nagybányai Horthy Miklós és a m. kir. csendőrség emlékhelyének koszorúzása Csókakő településen. Díszőrök voltak: v. A páti Péter, v. Matolcsi András, v. Molnár Zsolt tb. csendőrök.

Szeptember 13.

Rendőrségi segítséggel, a tb. csendőr díszőrök részére okmányaival együtt hatástalanított karabélyokat vásároltunk Budapesten.

Október 3.

Elnökségi ülést tartottunk a Kerepesi úti HM objektumban. Szervezeti és személyi ügyekben határozatokat hoztunk. Bánsági Miklós bajtárs elnökségi tag közreműködésével, elszámoltunk a 2019 évben elnyert HM-BEOSZ pályázati pénzekkel.

Október 7-8.

A BEOSZ Katona Nemzedéki Találkozón (Balatonkenese) tagegyesületi küldöttként az Egyesületet a MCSBE elnökének felkérésére Tóth Csaba alelnök bajtárs képviselte.

Oktober 22.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulója alkalmából v. Ságvári Pál elnök megnyitó szavai után katonai tiszteletadással kegyeleti rendezvényt tartottunk és koszorúztunk a Rákoskeresztúri új Köztemető 300-301-es parcelláknál. Díszőrök voltak: Szolnoki István, v. Matolcsi András, v. Molnár Zsolt és Nagy Sándor Zoltán tb. csendőrök. Az emlékbeszédet Dr. Gulyás István bajtárs az elnökség tagja tartotta.

November 10-30.

Magyar Csendőr decemberi szám előkészítése a kiadásra (szerkesztés, nyomdai munkák).

November 18.

Zalaegerszegen, a Zrínyi Mikós emléknapon a Magyar Csendőr Bajtársi Egyesületet vitéz Harmatos László tb. csendőr alhadnagy a MCBE 9.számú tb. csendőrőrs parancsnoka képviselte és az emlékhelyen koszorút helyezett el.

December 12-16.

Magyar Csendőr 2019. decemberi szám postázása az előfizetők részére.

December 12.

Elnökségi ülés Budapesten a Kerepesi úti HM objektumban (BEOSZ tanácsterem).

Tervezett napirend:

Szervezeti és pénzügyi beszámoló jelentések

MCSBE 2020. évi munkaprogram

Csendőrnapi előkészítése

Előterjesztések megvitatása, elfogadása személyi és egyéb kérdésekben.

A MCSBE 2020. évi tervezett munkaprogramja

1. Az Elnökség irányításával Egyesületünk folyamatos és sikeres működtetése a hatályos törvények és a MCSBE Alapszabálya rendelkezései szerint. Fő feladatunk a m. kir. Csendőrség hagyományainak ápolása és a csendőrség népszerűsítése.
2. Csendőrnapi jó előkészítése, sikeres megtartása 2020. február 14-én két helyszínen: a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum díszudvarán és a Szent Margit Gimnáziumban.
3. Nemzeti, katonai, rendőrségi, partner b a j t á r s i , önkormányzati és kegyeleti rendezvényeken való részvétel előzetes egyeztetés szerint. (létszám, koszorúzás, díszőrség stb.)
4. A tagságunk és a m. kir. csendőrséggel szimpatizálók hitelesebb, naprakész tájékoztatása. Elsődlegesen informatikai eszközök hatékonyabb felhasználásával, sajtó referens (szóvivő)kinevezésével.
5. Az Egyesület gazdálkodásának, pénzügyi helyzetének sikeres folytatása pályázati lehetőségekkel, tagdíjfizetési fegyelem következetes javításával.

6. 2020 évben az elnökség az Országos Jogvédő Szolgálat segítségével ismételten kezdeményezi a torontói csendőrségi anyagok kiállítását a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum parancsnoknál, valamint a BM felé a Böszörményi úti volt csendőrlaktanya udvarán 1945-ben lerombolt csendőr mártírok emlékszobrának helyreállításáért.
7. Az Egyesület belső rendjének további erősítéséért: a tagdíjat nem fizetők, rendezvényekről indokolatlanul távol maradók, csendőr egyenruhában méltatlan viselkedés és a politikai pártok programjainak terjesztése eseteiben az Alapszabály rendelkezéseinek alkalmazása, szükség szerint tagsági viszony megszüntetésével, (kizárás). Ugyan ez vonatkozik a bomlasztási kísérlet igazolt eseteire is.
8. Magyar Csendőr (egyesületi kiadvány) szerkesztése, kiadása 2020 évben 3-4 alkalommal a pénzügyi, szerkesztői, nyomdai lehetőségektől függően. A protokoll példányokon kívül, előfizetők részére postai úton küldjük a megadott lakcímre. Tagjainknak belföldre 1500, nem egyesületi tagok részére, 2500, külföldre 5000 forint csekken történő befizetéssel, vagy banki átutalással, illetve készpénzzel is fizethető a pénztárosnál (pl. a csendőrnapon).

A Magyar Csendőr előfizetése nyomdai és a postai költségek

jelentős növekedése miatt emelkedett, azonban a fenti

összeg sem fedezi a kiadásokat. A különbséget

tagságunk részére az Egyesület finanszírozza. A

személyi változásokat, a Magyar Csendőr 2020. 1.

számában közöljük.

9 . Elnökségi ülések tervezett ideje: 2020. január 30, május

28, július 30, október 1, december 17.

Küldött közgyűlés: 2020. március 20. Helyszín: Budapest,

Kerepesi út 29/B BEOSZ tanácsterem. A 2020. évi feladatterv

az elnökség december 12-i ülésének határozataival indul.

Végleges jóváhagyása, módosítása, a 2020. márciusi küldött

közgyűlés hatásköre!

A változtatások jogát az Elnökség fenntartja!

Adományozóink 2019 évben

Névjegyzék a lapzártáig beérkezett adományozó személyekről:

vitéz Ig. Apáti Péter, vitéz Ambrózy Árpád, Ig. Bak Péter, Balog Tamás, Bazsó Lajos, Ig. Bánsági Miklós, Bálint Csaba, vitéz Bányai László, vitéz Bogdán Péter, Dr. Bognár Zsolt, Berecki Károly, Dr. Bodáné Kovács Marianna, vitéz Dankó Ferenc, vitéz Dinga László György, vitéz Fodor Pál, Dr. Francsics Ottó, vitéz Fonyódi László, Dr. Gerencsér Józsefné, vitéz Gyöngyösi Imre, vitéz Harmatos László, vitéz Hangodi János, vitéz Harsányi Jenő, vitéz Dr. Gulyás István, vitéz Guth Árpád, vitéz Juhász István, Dr. Jároli Kálmán, Dr. Karcsú József, vitéz Kákonyi Mátyás, Kiss Józsefné, Kosik István, +vitéz Koós Ottó, Kovács Antal, vitéz Kőrössy Zoltán, Láziné Ecsédi Magdolna, vitéz Lőrincz István, ifj. Matovics István, Mikóczy Károly, Nagy Sándor Zoltán, Németh Zita, Pap Aurél, Poprádi Béla, vitéz Pólyák Sándor, Dr. Ravasz István, Radnai Róbert, vitéz Rády András, Dr. Rémes Jenő, Sarkadi Bertalanné, vitéz Ságvári Pál, +Sárfi István, vitéz Serényi Istvánné, Szabóné Magyar Etelka, Dr. Szakály Sándor, vitéz Szemeti Ferenc, Széplaki István, Szolnoki István, Dr. Tamás Gyuláné, Takács István, Tóth Csaba, Dr. Tóth Gergely, Tóth Ernő, Tóth László, Tóth Kálmán, Újházi Simonné, vitéz Vörösváczy Csaba.

Köszönet

Elnökségünk ez úton is hálás köszönetét fejezi ki mindazon tagtársunknak, tiszteletbeli csendőr bajtársunknak, honfitársunknak akik befizetett tagdíjukon felül önzetlenül, bankszámlánkra utalt adományaikkal erősítik egyesületünk pénzügyi helyzetét a m. kir. Csendőrség ügyének szolgálatában.

Tájékoztató a tagdíjfizetés rendjéről

Tájékoztatjuk tagtársainkat, hogy a MCSBE-ben az Alapszabály rendelkezése szerint az Egyesületbe történt felvételtől kezdődően a tagdíjfizetés minden évben kötelező! Éves tagdíj összege 2018. január 1-től 3000 forint személyenként. Befizetését március 31.-ig kérjük rendezni! Egyesület által küldött csekken, rózsaszín postai utalványon, vagy banki átutalással, ill. készpénzben a pénztárosnál pl. a csendőrnapon. Bankszámlaszámunk: 10400085-00800721-00000000 (Kereskedelmi és Hitelbank)Meghívó

Kedves Bajtárs/Bajtársnő!

A Magyar Királyi Csendőrség születésének 139.-ik évfordulója alkalmából a Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület elnökség szervezésében 2020. február 14.-én (péntek) 10.00-tól ünnepi Csendőr Napot tartunk Budapesten.

Az ünnepségre tisztelettel meghívjuk bajtársainkat, szimpatizánsainkat.

Helyszínek:

1. Hadtörténeti Intézet és Múzeum Díszudvara (II. Kapisztrán tér 2-4.) Katonai tiszteletadással megkoszorúzzuk az I-II. világháború csendőr hőseinek emlékhelyét. A koszorúzási szándékot kérjük a 06-30/583-8011 tel. számon jelezni!

2. Az ünnepség folytatása 11.00-tól a Szent Margit Gimnáziumban.(XI., Villányi út 5-7.)

Öltözet: Alkalomhoz illő katonai, csendőr, illetve polgári.
A Meghívó 2 személy részére érvényes.

Megjegyzés: Amennyiben postai úton Ön nem kapott meghívót, ennek felmutatásával 2020. február 14.-én de. 09.45-től a szolgálat beengedi a Hadtörténeti Intézet díszudvarába.

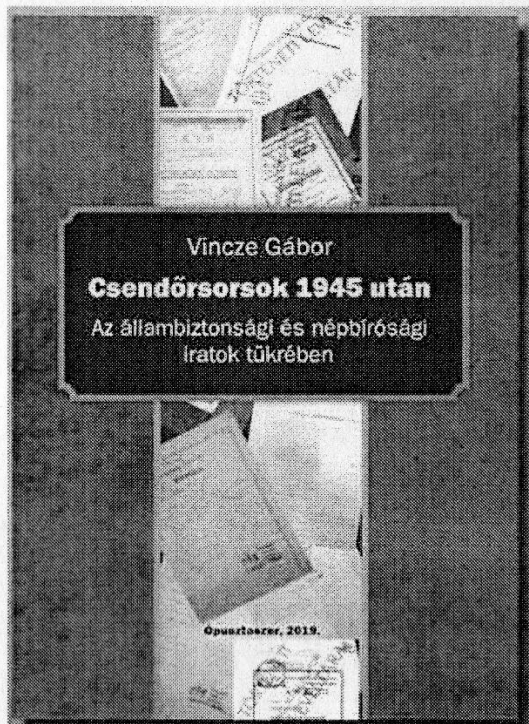
Híven, becsülettel, vitézül!

Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület elnökség

Könyvajánló

Vincze Gábor: Csendőrsorsok 1945 után

az állambiztonsági és
népbírósi iratok tükrében

Kiadja:

az Ópusztaszeri Nemzeti
Történelmi Emlékpark 2019.

*Üzleti forgalomban jelenleg nem
kapható.*

Megrendelhető a kiadó címén:

ÓNTE

6767 Ópusztaszer, Szoborkert 68.

Ünnepi köszöntés

A közelgő ünnepek alkalmából
minden kedves olvasónknak és szeretteiknek
áldott, békés karácsonyi ünnepeket,
jó egészséget, boldogságban és sikerekben gazdag
Új Évet kívánunk!

Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület elnökség

Lapzárta: 2019. november 30.

Fotók a m. kir. csendőrség életéből

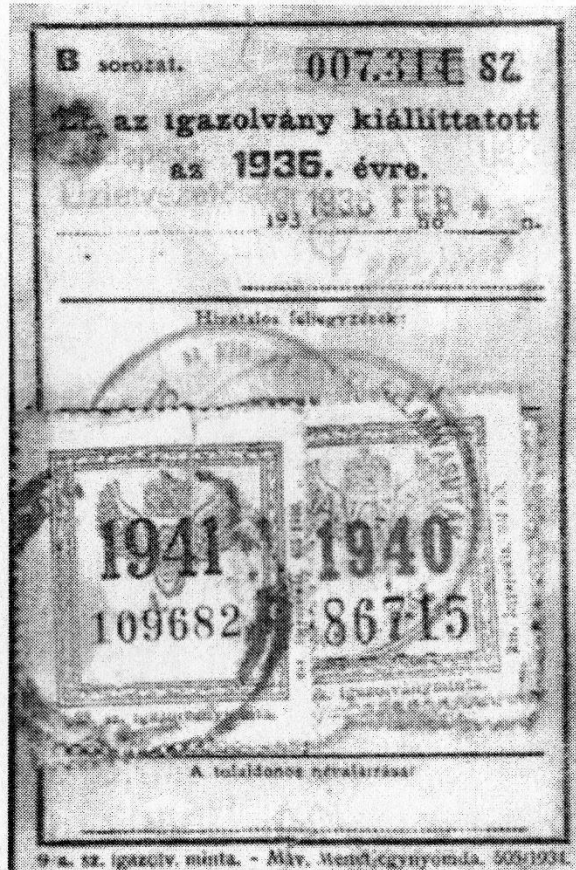
Csendőrök (Forrás: *Csendőrségi Lapok*, 1943. június 15.)

Csendőrök (Forrás: *Csendőrségi Lapok*, 1943. február 15.)

Fotók a m. kir. csendőrség életéből

Jenei Pál m. kir. csendőr főtorzsórmester Zsámbokon

**“Ennek élvezésére nincs tiltó rendelkezés”
(Forrás: Cs. L. 1939. szeptember 1.)**

**Őszi portyázás
(Forrás: Csendőrségi Lapok
1940. szeptember 1.)**

Fotók a Magyar Csendőr Bajtársi Egyesületről

**Tiszteletbeli csendőrök a
Hargitán
2019. június 9.**

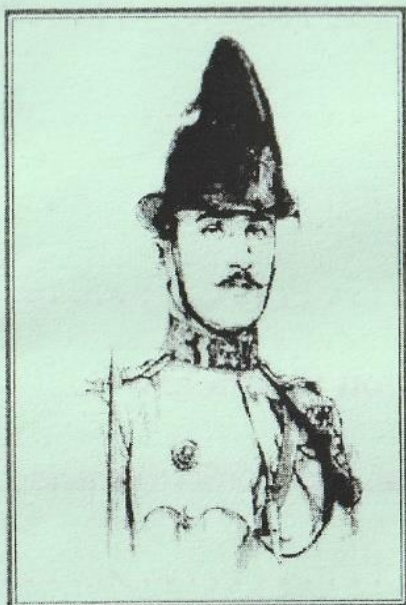
**Tiszteletbeli csendőrök a
Szentjobb körmeneten
2019. augusztus 20.**

Tartalom

Számvetés	3
Hőseink	8
Néhány szó karácsonyról.	11
A mi karácsonyunk	23
Kosaras Péter Ákos: Elhallgatott történelem	25
v. Molnár Zsolt: A zsámboki m. kir. csendőrőrs története 2.	54
Furus András csendőr halála	59
vitéz Bánkuti Géza emlékére.	62
Vitézzé avatás	64
100 éve alakult meg a Nemzeti Hadsereg	66
Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület főbb hírei	67
A MCSBE 2020. évi tervezett munkaprogramja.	70
Adományozóink 2019. évben	73
Meghívó	74
Könyvajánló	75
Ünnepi köszöntő	75
Fotók a M. kir. Csendőrség életéből	76
Fotók a MCSBE életéből	78

Magyar Királyi Csendőrség

1881 - 1945

Híven,

becsülettel,

vitézül !

Csendőr tízparancsolat

- 1. Megemlékezzél arról, amivel Istennek tartozol !*
- 2. Én vagyok a te hazád: Nagy-Magyarország !*
- 3. Hűséged, becsületed, vitéziséged nem eladó !*
- 4. Légy erkölcsös, józan életű, engedelmes !*
- 5. Tiszteld előljáróidat, mint atyádat, szeresd bajtársaidat, mint tenmagadat !*
- 6. Tanulj és tudj: a tudás második fegyvered !*
- 7. Védj a másét ! A magadét ne pazarold !*
- 8. Mögötted a törvény. Előtted is az legyen !*
- 9. Igaztalanul ne vádolj, fegyvered ártatlant ne bántson !*
- 10. A család szentély. Ha magadnak nincs: őrsődben, s a körül megtalálod !*